

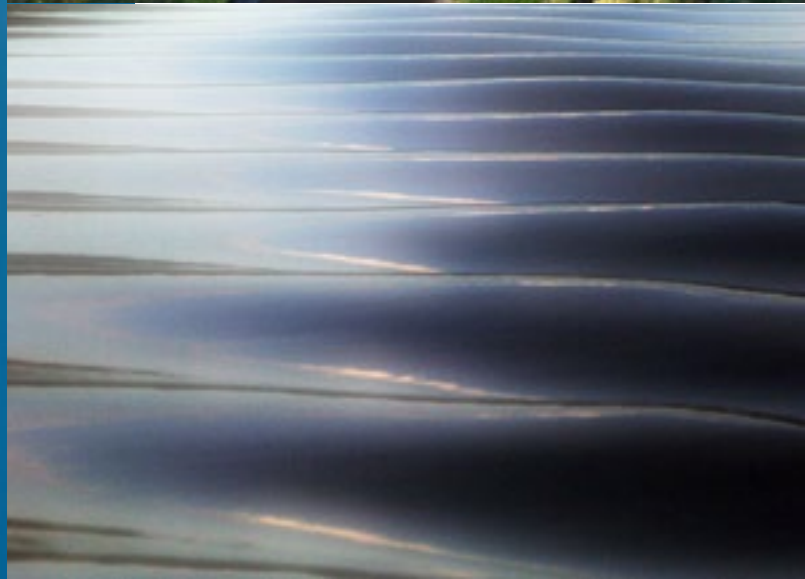
Hrvatske
Vode

140

140 godina
organiziranog upravljanja
vodama u Hrvatskoj

20 godina
od osnivanja
Hrvatskih voda

**140 GODINA
ORGANIZIRANOG
UPRAVLJANJA VODAMA
U HRVATSKOJ**

Izdavač
Hrvatske vode

Za izdavača
mr. sc. Zoran Đuroković, dipl. ing. građ.
generalni direktor

Uređivački odbor
Fani Bojanić, dipl. ing. građ.
Dinko Polić, dipl. ing. građ.
Silvija Sitar, dipl. ing. građ.
dr. sc. Danko Biondić, dipl. ing. građ.
mr. sc. Sanja Barbalić, dipl. ing. građ.
Marija Vizner, dipl. ing. agr.

Dizajn i grafičko oblikovanje
Innovo DDB

Fotografije korištene u publikaciji
Nenad Reberšak, Antun Cerovečki, Ratko Mavar,
Ivica Puljan, Goran Šafarek, Darija Jež, Tihomir Galić,
Stjepan Brigljević, Marinko Babić

Tisak
Kerschoffset

Naklada
2.000 primjeraka

**CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem
000940918.**

ISBN 978-953-7672-15-7
Zagreb, rujan 2016.

Hrvatske vode
Ulica grada Vukovara 220, Zagreb
<http://www.voda.hr>

SADRŽAJ:

1. RIJEČ GENERALNOG DIREKTORA	str. 5
2. POVIJEST VODNOGA GOSPODARSTVA NA PODRUČJU REPUBLIKE HRVATSKE	str. 7
a. RAZDOBLJE OD 1876. DO 1918.	str. 7
b. RAZDOBLJE OD 1918. DO 1945.	str. 10
c. RAZDOBLJE OD 1945. DO 1991.	str. 12
d. RAZDOBLJE OD 1991. DO 2016.	str. 14
3. HRVATSKE VODE DANAS	str. 18
4. NAČELA UPRAVLJANJA VODAMA	str. 22
5. VODE I UPRAVLJANJE	str. 26
6. VODE I PROJEKTI	str. 36
7. VODE I JAVNOST	str. 58

*„Voda neće ponestati ako ju budemo
crpili iz bunara ljudske mudrosti“*

KIOCHIRO MATSUURA

Poštovani čitatelji,

Pred Vama se nalazi prigodna Publikacija pod nazivom „140 godina organiziranog upravljanja vodama u Hrvatskoj“, koju Hrvatske vode izdaju u svečanoj prigodi obilježavanja ove važne obljetnice, prisjećajući se prvih početaka vodnogospodarskih aktivnosti na području današnje Republike Hrvatske. Kao rijetko koja institucija u Hrvatskoj, možemo s ponosom našim sugrađanima i stručnoj javnosti predstaviti tradiciju vodnoga gospodarstva u Hrvatskoj, dugu više od jednog stoljeća, koja se sustavno i organizirano bavi problematikom upravljanja vodama, prvenstveno obrane od poplava i melioracijske odvodnje s poljoprivrednih površina, još od davne 1876. godine. Naime, potreba i želja čovjeka za naseljavanjem područja uz velike rijeke, obilježila je i povijest hrvatskog prostora, osobito plodne Slavonije, koja je svojim bogatstvom voda i plodnom zemljom pružala mnogobrojne mogućnosti društvenog razvoja i gospodarskog napretka. Upravo na ovim prostorima započinje i sustavna borba čovjeka protiv snage vode i čudi prirode. Prvenstveno zbog potrebe regulacije i obrane od poplava te isušivanja močvara i uspostave plovnih putova na području rijeke Vuke, u Osijeku je 7. rujna 1876. godine pod pokroviteljstvom đakovačkog biskupa Josipa Jurja Strossmayera osnovano Društvo za regulaciju rijeke Vuke, koje je izvodila prve organizirane vodnogospodarske radove na području tadašnje Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Vodeći ovu vodnogospodarsku zadrugu, ovaj vizionar, nositelj ideja i pokretač cjelokupnog društvenog i gospodarskog razvoja onog vremena, odigrao je značajnu ulogu u sustavnom pristupu rješavanja problema upravljanja vodama što je omogućilo sigurniji život te opstanak čovjeka i njegove zajednice u ovim teškim životnim uvjetima. Iz tog razloga dan osnutka Društva za regulaciju rijeke Vuke smatra se ujedno i početkom organiziranog upravljanja vodama u Republici Hrvatskoj.

Predstaviti 140 godina vodnogospodarske djelatnosti na području Hrvatske na samo nekoliko desetaka stranica publikacije, pokazalo se vrlo zahtjevnim zadatkom. Vodno gospodarstvo uvijek je znalo odgovoriti i na najzahtjevnije zadatke, pa vjerujemo da će i ovom prigodom šira javnost imati priliku upoznati se ukratko s povijesti vodnoga gospodarstva, koje je prolazilo ponekad vrlo turbulentna razdoblja promjena i prilagođavanja općim društvenim i političkim okruženjima. No ipak, naglasak u predstavljanju vodnoga gospodarstva dali smo vodnom gospodarstvu i Hrvatskim vodama u današnje vrijeme. Iako vodno gospodarstvo počiva na temeljima prvih djelatnosti i aktivnosti usmjerenih na temeljne potrebe čovjeka - regulacija rijeka, obrana od poplava, melioracije poljoprivrednih površina i isušivanje močvara, vodno gospodarstvo razvijalo se i proširivalo područja svog djelovanja, zadovoljavajući potrebu cjelovitog i održivog upravljanja vodama. Tako je danas širok djelokrug aktivnosti integriran u mnogobrojne projekte, planske dokumente, suradnju na svim razinama nacionalnih i međunarodnih tijela, institucija, udruženja i pojedinaca. Ulaskom u Europsku uniju, dodatno su postignuti visoki standardi upravljanja vodama, propisani i integrirani u nacionalno zakonodavstvo, koji su uvjet povlačenja bespovratnih sredstava europskih fondova u provedbi vrlo zahtjevnih vodno-komunalnih infrastrukturnih projekata te projekata zaštite od štetnog djelovanja voda, kao i projekata navodnjavanja. Hrvatske vode su danas vrlo uspješne u tom zadatku, značajan su i nezamjenjiv čimbenik gospodarskog razvoja, stvaranja povoljnih i sigurnih uvjeta za život te sve značajniji promotor očuvanja voda i prirodnih resursa putem unapređenja komunikacije i edukacije javnosti, osobito najmlađih. Utvrđene klimatske promjene i sve učestalije pojave ekstremnih hidroloških prilika, upućuju nas da se vodno gospodarstvo mora prilagođavati novim uvjetima, prateći najmodernije tehnologije i metodologije u cilju unapređenja upravljanja vodnogospodarskim sustavima. Pri tome, podizanje svijesti i razumijevanje procesa u odnosu čovjeka i prirode, važan je čimbenik za stvaranje svijesti budućih generacija čije će očuvanje voda i prirodnih resursa Hrvatske počivati na odlukama stvaranih na stoljetnoj tradiciji, znanju i iskustvu mnogih generacija stručnjaka u vodnom gospodarstvu.

Svečanom trenutku doprinosi i činjenica kako se ove 2016. godine ujedno obilježava i 20 godina od osnivanja Hrvatskih voda kao pravne osobe za upravljanje vodama. Stoga, u ovoj posebnoj prigodi, zahvaljujem i čestitam svim prijašnjim generacijama inženjera i djelatnika vodnoga gospodarstva na uloženoj znanju i trudu, kao i svim sadašnjim djelatnicima, suradnicima i partnerima na svakodnevnom doprinosu razvoju vodnogospodarske djelatnosti te u ovoj publikaciji s ponosom predstavljam samo mali dio naše bogate tradicije organiziranog upravljanja vodama u Republici Hrvatskoj.

Generalni direktor
mr. sc. Zoran Đuroković, dipl. ing. građ.

POVIJEST VODNOGA GOSPODARSTVA NA PODRUČJU REPUBLIKE HRVATSKE

RAZDOBLJE OD 1876. DO 1918.

Čovjek je oduvijek gradio svoja naselja uz rijeke. Tako je uslijed pojave velikih voda izgradnja obrambenih građevina i odvodnja suvišnih voda predstavljala najvažniji zadatak čovjeka u obrani od poplava i iskorištavanju zemlje za poljoprivrednu proizvodnju, koristeći i blagodati rijeke za prijevoz robe i ljudi. Djelovanje vodograđevne službe u Hrvatskoj počinje u 18. stoljeću u sklopu Austrougarske Monarhije, osnivanjem raznih ureda i ispostava, uglavnom u sklopu građevinskog sektora, preko Ravnateljstva graditeljstva u čijem je sastavu bio Vodograđevni odsjek pa sve do prvih organizacija za obavljanje vodnogospodarske djelatnosti na teritoriju Republike Hrvatske koje se počinju osnivati u drugoj polovini 19. stoljeća.

1854. godina – osnovano je *Nasipsko društvo u Dardi*, prva organizacija za izvođenje vodnogospodarskih radova na današnjem području Hrvatske i to u Baranji, koja je tada bila u sastavu Ugarske, sa svrhom izvođenja radova na uređenju vodotoka i obrani od poplava voda rijeke Drave. Nedugo nakon toga, u Bujama, na području krunske zemlje Istre, Gorice i Gradiške, osnovano je 1864. godine *Društvo za regulaciju Mirne*.

1876. godina – zbog potrebe regulacije i obrane od poplava, isušivanja močvara i uspostave plovnih putova na području rijeke Vuke, u Osijeku je 7. rujna 1876. godine osnovano *Društvo za regulaciju rijeke Vuke*, u čijim rukovodećim strukturama je bio đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer. Ovo je bila prva organizacija koja je izvodila vodnogospodarske radove na tadašnjem području Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije i od tada hrvatsko vodno gospodarstvo obilježava organizirano upravljanje vodama na svojim prostorima.

Razdoblje do 1850. godine – doneseni su zakoni kojima se parcijalno uređuju pojedina pitanja iz područja vodnoga gospodarstva (građenje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina, obrana od poplava, zaštita vodnih građevina). Pojedina pitanja uređena su **Općim građanskim zakonikom** koji je carskim patentom 1852. godine uveden u Hrvatskoj i Slavoniji, a u Dalmaciji je bio na snazi od 1816. do 1867. godine. Zakoni su jedinstveni za cijelo područje Carevine Austrije, a od 1867. donose se za svaki od dva dijela Monarhije.

1871. godina – prve zakone, kojima se šire uređuju pitanja što se odnose na vode i na vodno gospodarstvo, donosi ugarsko-hrvatski parlament, u kojima se ističu Zakonski članak XXXIX. o osnivanju društava za uređenje voda i Zakonski članak XL. o nasipskom redarstvu i čuvarskoj službi.

1873. godina – Zemaljski sabor tadašnje krunovine Dalmacije donio je **Zakon o vodnom pravu**, a za sve što nije bilo uređeno tim Zakonom primjenjivao se austrijski Državni zakon o vodnom pravu. 1891. godina – Sabor Trojedne Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije donio je dotad najcjelovitiji Zakon o vodnom pravu (na krunovinu Dalmaciju i dalje se primjenjivao zakon iz 1873. godine). Njime se uređuje složena materija o vodama i vodnom gospodarstvu, što se vidi iz naziva njegovih poglavlja: Obćenite

ustanove, O porabi voda, O vodnih građevinah, O vodnih teretih i služnostih, Vodne zadruge, Ustanove o vodnom redarstvu, Oblasti i postupak. Prema tom Zakonu, **vodne zadruge** osnivaju se kao zadruge za reguliranje voda (reguliranje vodotoka, utvrđivanje obala, obranu od podzemnih voda i odvođenje voda) te kao vodne zadruge za porabu voda (navodnjavanje, drenažu, kolmaciju – povišenje tla, osušivanje močvara i drugo). Vodne su zadruge korporacije posjednika zemljišta i drugih interesenata što se osnivaju radi organiziranja i financiranja radova i upravljanja izgrađenim vodnim sustavima. Za područje Hrvatske i Slavonije donesen je **Zakon o uređenju bujica i vododerina** 22. listopada 1895., a istovremeno je unutar Šumarskog odsjeka Zemaljske vlade bila organizirala služba za uređivanje bujica.

Nakon donošenja Zakona o vodnom pravu, 1891. godine poduzete su i potrebne organizacijske mjere na području državne uprave. Zemaljska vlada osniva 1896. godine **Građevnu upravu za uređenje Save na području Zagreba**, a 1901. se osniva **Odsjek za vodogradnje** pri Zemaljskoj vladi.

ORGANIZACIJSKE STRUKTURE:

- DRUŠTVA ZA UREĐENJE VODA (1871.);
- VODNE ZADRUGE (1891.)

ZAKONSKI OKVIR:

- OPĆI GRAĐANSKI ZAKONIK (1852.);
- ZAKONI UGARSKO-HRVATSKOG PARLAMENTA (1871.);
- ZAKON O VODNOM PRAVU (1891.);
- ZAKON O UREĐENJU BUJICA (VODODERINA) (1895.)

NADLEŽNOST UPRAVE:

- GRAĐEVNI ODSJEK PRI ZEMALJSKOJ VLADI (1869.);
- GRAĐEVNA UPRAVA ZA UREĐENJE SAVE NA PODRUČJU ZAGREBA (1896.);
- ODSJEK ZA VODOGRADNJE PRI ZEMALJSKOJ VLADI (1901.)

1991.

2016.

RAZDOBLJE OD 1918. DO 1945.

Vrijeme od osnivanja Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, kasnije nazvane Kraljevina Jugoslavija, pa do kraja II. svjetskog rata, pamti se kao razdoblje skromne zakonodavne aktivnosti u području voda. Donesena su samo dva zakona i to: **Zakon o iskorištavanju vodnih snaga** iz 1931. godine kojim se pravno uređuje stjecanje prava iskorištavanja vodnih snaga na javnim vodama, preko povlastica (koncesija) što ih dodjeljuju državni organi i **Zakon o uređenju bujica i vododerina** iz 1930.

1920. godine – Predsjedništvo kraljevske Hrvatsko-Slavonske Zemaljske Vlade objavilo je u Narodnim novinama Oglas da je na prijedlog ministra poljoprivrede i Ukazom prijestolonasljednika, pri Generalnoj inspekciji voda za Hrvatsku i Slavoniju, u području građevinarstva osnovao deset Hidrotehničkih odjeljaka, od kojih samo oni u Sisku, Mitrovici i Osijeku djeluju pod tim imenom, dok su ostali obavljali vodograđevne radove pod dotadašnjim imenom, Građevinske sekcije. Takva organizacija vodograđevne službe u Hrvatskoj je ostala do početka Drugog svjetskog rata 1941. godine.

1938. godine – Kraljevska Vlada donosi **Uredbu o melioracionom fondu** u kojoj su samo odredbe o osiguravanju sredstava za financiranje uređenja vodotoka, obrane od poplava, odvodnjavanja i građenja objekata za vodoopskrbu. U svim pitanjima koja nisu uređena spomenutim propisima, primjenjuju se pravni propisi koji su na određenom dijelu države bili na snazi do kraja I. svjetskog rata. Tako se u Hrvatskoj primjenjuje **Zakon o vodnom pravu** iz 1891. godine.

Na početku 1941. djeluju sljedeće vodne zadruge: *Biđ-Bosutska vodna zadruga* iz Vinkovaca (237.900 ha), *Vodna zadruga za regulaciju Karašice i Vučice* iz Donjeg Miholjca (105.900 ha), *Vodna zadruga za regulaciju rijeke Vuke* iz Osijeka (93.480 ha), *Vodna zadruga Crnac-polje* iz Nove Gradiške (27.620 ha), *Vodna zadruga Jelas-polje* iz Slavonskog Broda (20.750 ha), *Vodna zadruga Cetina* iz Sinja (2.670 ha), *Vodna zadruga za odvodnju Karašice i Budžaka* iz Batine (1.650 ha), *Vodna zadruga Aljmaš-Podravlje* (2.240 ha),

Vodna zadruga Vrgorsko jezero iz Vrgorca (3.000 ha), *Vodna zadruga Sisak Stari* iz Siska (613 ha), *Vodna zadruga Krke* iz Knina (574 ha) i *Vodna zadruga Domačaj-Lug* kraj Belog Manastira (440 ha). Samo su vodne zadruge iz Vinkovaca, Osijeka, Donjeg Miholjca, Darde, Batine i Siska imale vlastite tehničke službe, a za ostale su takve poslove obavljali tehnički odjeljci pri kotarskim oblastima. U istom razdoblju u Istri, koja je u sastavu Italije, djeluju dvije vodne zadruge: *Vodna zadruga za uređenje Mirne* sa sjedištem u Motovunu (1920.) i *Vodna zadruga za uređenje sliva Raše* (1924.).

Zadrugari su mahom bili obvezni na doprinos uaturi, vlastitim radom i prijevozom. Održavanje sustava išlo je na teret zadrugara.

ORGANIZACIJSKE STRUKTURE:

- VODNE ZADRUGE

ZAKONSKI OKVIRI:

- ZAKON O VODNOM PRAVU (1891.);
- ZAKON O UREĐENJU BUJICA I VODODERINA (1930.);
- ZAKON O ISKORIŠTAVANJU VODNIH SNAGA (1931.);
- UREDBA O MELIORACIONOM FONDU (1938.)

NADLEŽNOST UPRAVE:

- GENERALNA INSPEKCIJA VODA ZA HRVATSKU I SLAVONIJU S HIDROTEHNIČKIM ODJELJCIMA I GRAĐEVNIM SEKCIJAMA (1920.)

1991.

2016.

RAZDOBLJE OD 1945. DO 1991.

U razdoblju druge Jugoslavije (DFJ, FNRJ, pa SFRJ) donesen je niz zakona iz područja vodnog prava i bile su česte promjene u organiziranju vodnoga gospodarstva. Te su promjene posljedica povećanih potreba koje nastaju industrijalizacijom, porastom urbanih naselja i komunikacija, a najčešće su diktirane promjenama Ustava, posljedičnim promjenama zakona i podjelom nadležnosti između savezne države i republike. Kraj rata dočekalo je organiziranih 6 vodnih zadruga.

1947. godine – formirana je **Glavna uprava za melioracije i regulacije NR Hrvatske**, kao administrativno-operativni rukovoditelj službe melioracije i regulacija, u čijem su sastavu organizirane uprave za melioracije i regulacije. Sve zatečene vodne zadruge reorganizirane su u 5 uprava za melioraciju i regulacije te su ustrojene sekcije za melioracije i regulacije u Zagrebu, Sisku, Varaždinu i Rijeci.

1949. godine – osnovan je **Komitet za vodoprivredu Vlade NR Hrvatske** u čiju nadležnost su prešli dotadašnji Vodoprivredni odjeljci u Hrvatskoj, oni u Zagrebu, Sisku, Slavonskom Brodu, Varaždinu, Osijeku, Rijeci i Splitu, kao i dio ukinutih Vodnih uprava i Sekcija za vode.

1952. godine – donesen je prvi propis kojim se uređuje način organiziranja u vodnom gospodarstvu – **Opća uredba o vodnim zajednicama**, kojeg je donijela Savezna vlada i primjenjivao se na području cijele Jugoslavije. **Vodne zajednice** osnivaju se radi obrane od štetnog djelovanja i zajedničke uporabe voda. Osnivaju ih korisnici-interesenti za područje jednog ili više slivova ili dijelova sliva. Korisnici fizičke osobe (poljoprivrednici) i pravne osobe (poduzeća) plaćaju vodni doprinos iz kojeg se financiraju radovi. Kao prva posljedica ove uredbe, sve postojeće uprave za melioraciju i regulacije u Hrvatskoj preustrojene su u pet vodnih zajednica: Biđ-Bosutska vodna zajednica, Baranjska vodna zajednica, Vodna zajednica Vuka, Vodna zajednica Virovitička Podravina i Vodna zajednica Krapina. Nastavlja se sustavno osnivanje novih zajednica. Do 1965. godine djeluje 25 vodnih zajednica, čijim

radom na području Hrvatske koordinira **Savez vodnih zajednica** od 1955. godine. Komitet za vodoprivredu promijenio je 1952. godine naziv u **Uprava za vodoprivredu NR Hrvatske**.

1955. godine – osniva se **Republički fond voda** i to Zakonom o Republičkom fondu voda. Iz Fonda se proračunskim i drugim sredstvima financiraju veći regulacijski radovi.

1961. godine – nadilazeći potrebe uže sredine i rješavanja pitanja vodoprivrednih radova poput obrane od poplava, melioracija i izgradnje vodozaštitnih objekata, sagledavajući potrebe cijele Hrvatske, u Zagrebu je osnovana **Direkcija za regulacione i melioracione radove u slivu rijeke Save** (Direkcija za Savu). U srpnju sljedeće godine pripojeni su vodoprivredni odjeljci iz Zagreba, Siska i Slavonskog Broda. Pod nazivom Direkcija za Savu djeluje sve do kraja 1974. godine.

1962. godine – Vlada NR Hrvatske osniva četiri **opće vodne zajednice** za velike regulacijske radove i financiranje regionalnih vodovoda. Do kraja 1965. godine u Hrvatskoj djeluju: Opća vodna zajednica za sliv Save u Zagrebu, Opća vodna zajednica za sliv Drave u Osijeku, Opća vodna zajednica za istarsko-primorske slivove u Rijeci i Opća vodna zajednica za dalmatinske slivove u Splitu. Iste godine, od dotadašnje Uprave za vodoprivredu, formiran je **Republički komitet za vodoprivredu** kao samostalni organ državne uprave na razini Republike. NR Hrvatska donosi i **Zakon o zaštiti voda**, zbog naglog porasta urbanih naselja i industrije.

1965. godine – donesen je savezni **Osnovni zakon o vodama** (prvi cjeloviti zakon nakon 1891.) kojim se pravno uređuje područje voda i vodnoga gospodarstva. Nakon njega donesen je Zakon o vodama SR Hrvatske kao i **Zakon o vodnom doprinosu**. Zakonom o vodama utvrđuje se podjela Republike na četiri vodna područja, na osnovu čega je 1967. donesena Odluka o utvrđivanju vodnih područja. Za svako vodno područje osniva se **opće vodoprivredno poduzeće** (pravni slijednik Opće vodne zajednice), koje je odgovorno za održavanje jedinstvenog režima voda i organizator

je svih radova građenja i održavanja vodnih sustava, obrane od poplava i drugih radova vodnoga gospodarstva koji se financiraju sredstvima na republičkoj razini. Zakonom je izmijenjen status vodnih zajednica i one postaju privredna poduzeća koja i dalje posluju pod nazivom vodnih zajednica.

1974. godine – novim Zakonom o vodama objavljene su znatne promjene u organiziranju vodnoga gospodarstva. Osnivaju se **samoupravne vodoprivredne interesne zajednice (SVIZ)** koje su nositelji poslova planiranja i financiranja u vodnom gospodarstvu. U skladu s tim, u Hrvatskoj se organiziraju **četiri SVIZ-a za vodna područja** (u Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu) koja se udružuju u **Republičku vodoprivrednu interesnu zajednicu (RVIZ)**, kao i **23 SVIZ-a za slivna područja** koje osnivaju općine samoupravnim sporazumijevanjem. Kao operativne organizacije vodnoga gospodarstva u Hrvatskoj od tada djeluju **4 Opća vodoprivredna poduzeća (OVP) za vodna područja**, kao i **Vodoprivredne radne organizacije za slivna područja** nastale poslije integracija bivših Vodnih zajednica. Na početku osamdesetih godina sve vodoprivredne radne organizacije za slivna područja udružene su u općim vodoprivrednim poduzećima za vodna područja, mahom u statusu OOUR-a.

1980. godine – formiran je **SOUR Vodoprivreda Hrvatske** (Složena Organizacija Udruženog Rada) radi obavljanja poslova od zajedničkog interesa za sve vodoprivredne radne organizacije.

1984. godine – donesen je novi Zakon o vodama koji unosi izmjene u organiziranju vodnoga gospodarstva: radne organizacije mogu se organizirati samo na razini vodnih područja (obavljaju operativne poslove i za vodna i za slivna područja); naziv općeg vodoprivrednog poduzeća mijenja se u naziv **Vodoprivredna radna organizacija za vodno područje (VRO)**; operativne poslove na slivnim područjima obavljaju **OOUR-i** nastali od prijašnjih vodoprivrednih radnih organizacija za slivna područja; utvrđuju se slivna područja i osnivaju SVIZ-ovi za slivna područja i na dijelu Republike na kojem to nije bilo do tada učinjeno; djeluju samo četiri opća vodoprivredna poduzeća, koja su udružena u SOUR-u Vodoprivreda Hrvatske; na preostalom dijelu vodnog područja primorsko-istarskih slivova utvrđuje se slivno područje i osniva SVIZ za primorsko-goransko-otočke slivove u Rijeci; na vodnom području dalmatinskih slivova utvrđuju se slivna područja i formiraju SVIZ-ovi sa sjedištima u Dubrovniku, Metkoviću i Imotskom.

ORGANIZACIJSKE STRUKTURE:

- VODNE ZADRUGE (DO 1947.)
- GLAVNA UPRAVA ZA MELIORACIJE I REGULACIJE NR HRVATSKE S 5 UPRAVA ZA MELIORACIJU I REGULACIJE (1947.)
- VODNE ZAJEDNICE (VZ) – OD 1952.
- VODNE ZAJEDNICE I 4 OPĆE VODNE ZAJEDNICE (OVZ) – OD 1962.
- VODNE ZAJEDNICE (STATUS PODUZEĆA) I 4 OPĆA VODOPRIVREDNA PODUZEĆA (OVP) – OD 1965.
- 4 SVIZ-a ZA VODNA PODRUČJA I SVIZ-ovi ZA SLIVNA PODRUČJA, te 4 OPĆA VODOPRIVREDNA PODUZEĆA (OVP) I VODOPRIVREDNE RADNE ORGANIZACIJE ZA SLIVNA PODRUČJA (kao OOUR-i); SOUR VODOPRIVREDA HRVATSKE – od 1974.
- 4 SVIZ-a ZA VODNA PODRUČJA I SVIZ-ovi ZA SLIVNA PODRUČJA, te 4 VODOPRIVREDNE RADNE ORGANIZACIJE ZA VODNA PODRUČJA I OOUR-i – OD 1984.

ZAKONSKI OKVIRI:

- OPĆA UREDBA O VODNIM ZAJEDNICAMA (1952.);
- ZAKON O ZAŠTITI VODA (1962.)
- OSNOVNI ZAKON O VODAMA (1965.);
- ZAKON O VODNOM DOPRINOSU (1965.);
- ZAKON O VODAMA (1974.);
- ZAKON O VODAMA (1984.);

NADLEŽNOST UPRAVE:

- KOMITET ZA VODOPRIVREDU VLADE NR HRVATSKE (1949.)
- UPRAVA ZA VODOPRIVREDU NR HRVATSKE (1952.)
- REPUBLIČKI KOMITET ZA VODOPRIVREDU (1962.)
- REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA VODOPRIVREDU SRH (1971.)

RAZDOBLJE OD 1991. DO 2016.

Radikalnije promjene u organiziranju vodnoga gospodarstva nastupile su osnivanjem Republike Hrvatske i donošenjem novog Zakona o vodama koji je stupio na snagu 1. siječnja 1991. godine.

1990. godine – Republički sekretarijat za vodoprivredu preimenuje se u **Ministarstvo vodoprivrede** koje je ukinuto potkraj 1991., a za obavljanje poslova upravljanja vodama tada se ustrojava Uprava za vodoprivredu, koja je u sastavu **Ministarstva poljoprivrede i šumarstva**.

1991. godine – krajem 1990. godine donosi se novi Zakon o vodama koji stupa na snagu 1. siječnja 1991. godine i donosi radikalne promjene u organizaciji vodnoga gospodarstva:

- Ukidaju se i prestaju djelovati sve samoupravne vodoprivredne interesne zajednice (SVIZ), a njihova prava, obveze i sredstva preuzimaju **javna vodoprivredna poduzeća (JVP)**;
- Na državnoj razini organizira se **JVP Hrvatska vodoprivreda** s.p.o. Ono u sebi integrira SOUR Vodoprivreda Hrvatske i 4 vodoprivredne radne organizacije (VRO) na vodnim područjima te svih pet samoupravnih interesnih zajednica (RVIZ i 4 SIZ-a);
- Za obavljanje vodnogospodarskih poslova na slivnim područjima organiziraju se JVP za slivna područja, koja nastaju izdvajanjem operativnih područnih OOUR-a iz vodoprivrednih radnih organizacija za vodna područja. JVP za slivna područja preuzimaju i prava, obveze i sredstva SVIZ-ova za slivna područja. Slivna područja određuje Vlada Republike Hrvatske.

Na vodnom području sliva Save organizira se 13 JVP-a za slivna područja sa sjedištima u Vinkovcima, Slavonskom Brodu, Novoj Gradiški, Požegi, Novskoj, Kutini, Bjelovaru, Daruvaru, Dugom Selu, Sisku, Zagrebu, Karlovcu i Zagrebu (Kupljenovo). Na vodnom području slivova Drave i Dunava organizira se sedam JVP-a za slivna područja sa sjedištima u Osijeku, Dardi, Virovitici, Donjem Miholjcu, Đurđevcu, Varaždinu i Čakovcu. Na vodnom području primorsko-istarskih slivova osnivaju se dva JVP-a za slivna područja sa sjedištima u Rijeci i Labinu. Na vodnom području dalmatinskih slivova osniva se šest JVP-a za slivna područja sa sjedištima u Splitu, Sinju, Vrgorcu, Imotskom, Opuzenu i Dubrovniku, Zadru i Šibeniku.

1994. godine – ustrojava se **Državna uprava za vodoprivredu** te 1996. preimenuje u **Državnu upravu za vode**, kao samostalno tijelo državne uprave na razini Republike Hrvatske.

1995. godine – radi se nova reorganizacija vodoprivrednih pravnih subjekata, a Sabor Republike Hrvatske donosi novi **Zakon o vodama**, koji stupa na snagu 6. siječnja 1996. godine, kojim se vodno zakonodavstvo usklađuje s Ustavom Republike Hrvatske, vode se pravno situiraju kao opće dobro na kojem nitko nema pravo vlasništva, površinske vode definiraju se kao državne vode i lokalne vode, što je od značenja sa stajališta upravljanja vodama, uvode se instituti opće uporabe voda i vodnog dobra, definira se inundacijski pojas, određuje se da se pravo iskorištavanja voda stječe na osnovi koncesija i unosi se niz drugih izmjena. Iste godine donosi se i poseban zakon – **Zakon o financiranju vodnoga gospodarstva** kojim se uređuje financiranje, polazeći od stajališta da na državnoj razini još nije cjelovito sustavno riješeno financiranje javnih potreba iz izvora parafiskalne prirode.

1996. godine – prema Zakonu o vodama i odlukom Vlade Republike Hrvatske osnivaju se HRVATSKE VODE, kao neprofitna pravna osoba sui generis na koju se supsidijarno primjenjuju propisi koji se odnose na ustanove. Ona je pravni slijednik JVP-a Hrvatska vodoprivreda. Hrvatske vode zadržavaju isključivo poslove javne službe: planiranje i financiranje regulacijskih i melioracijskih radova, izdavanje vodopravnih akata, vođenje vodne dokumentacije, sufinanciranje gradnje vodoopskrbnih vodnih građevina i građevina javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. Ovime se radikalno mijenja ustroj i način organiziranja pravnih osoba koje obavljaju poslove upravljanja vodama, razdvajaju se poslovi upravljanja od djelatnosti građenja, tehničkog i gospodarskog održavanja vodnih građevina i drugih sličnih poslova izvođenja tehničkih radova. Za poslove operativnog upravljanja vodama ustrojeni su **vodnogospodarski odjeli** na svakom od četiri vodna područja te za slivno područje grada Zagreba. Za neposredno obavljanje poslova organiziranja radova, prikupljanje sredstava i suradnju s jedinicama lokalne samouprave na svakom slivnom području organizirana je **ispostava** Hrvatskih voda.

Javna vodoprivedna poduzeća za slivna područja preoblikuju se u **trgovačka društva** (d.o.o.) (vodnogospodarska trgovačka društva) i podvrgavaju se privatizaciji, u pravilu putem radničkog dioničarstva/udjeličarstva, koja traje do 2005. godine. Vodnogospodarska trgovačka društva obavljaju djelatnosti održavanja regulacijsko-zaštitnih vodnih građevina, građevina osnovne i detaljne melioracijske odvodnje te regulacija voda I i II reda. Iz JVP-a Hrvatske vodoprivrede izdvaja se i projektni odjel i postaje samostalno društvo „Vodoprivedno-projektni biro d.d“.

Ovaj model koji je uspješno izvršio razdiobu između: javne službe i komercijalnih djelatnosti, neprofitnih Hrvatskih voda i profitnih vodnogospodarskih trgovačkih društava, specijaliziranih za vodne radove, prikupljanja vodnih naknada u Hrvatskim vodama i njihove alokacije putem godišnjeg Plana upravljanja vodama, a sukladno načelima solidarnosti i prvenstva u potrebama na hidrografskim područjima Hrvatske – uspješno je izdržao test **velikih izmjena Zakona o vodama 2005. godine**, kao i donošenja novog **Zakona o vodama iz 2009.**, a također i test **usklađenja sa pravom EU**.

2004. godine – preustrojem sustava središnjih tijela državne uprave ukinuta je Državna uprava za vode (od 2000. bila je u sastavu Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo) i priključena je tada osnovanom **Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva** s Upravom vodnoga gospodarstva, a 2008. osnovane su dvije uprave - Uprava gospodarenja vodama te Uprava vodne politike i međunarodnih projekata u okviru **Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva**.

2005. godine – donesene su Izmjene i dopune Zakona o vodama i Izmjene i dopune Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva uslijed potrebe za usklađenjem vodnog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije i potrebe za osiguranjem stabilnih izvora financiranja vodnoga gospodarstva.

2008. godine – donesena je **Strategija upravljanja vodama**, temeljni strateški dokument vodnoga gospodarstva kojim su definirani legislativni, organizacijski, financijski, tehnički, znanstveno-istraživački i informatički okviri njegova djelovanja, temeljem kojeg se provode reforme vodnog sektora za dostizanje europskih standarda u upravljanju vodama.

2009. godine – doneseni su novi **Zakon o vodama i Zakon o financiranju vodnoga gospodarstva** te njihovih pedesetak podzakonskih akata, čime je zaokružen pravni okvir za upravljanje vodama, usklađen s pravnom stečevinom Europske unije. Upravljanje vodama ovim zakonom, osobito u zaštiti voda i vodnog okoliša, postaje bitno dinamičnije, a vodno gospodarstvo postaje aktivni sudionik u kreiranju održivog gospodarskog razvoja, uz održanje visokih ekoloških standarda. Novim zakonskim rješenjima, u nadležnosti vodnoga gospodarstva su sve kopnene površinske, podzemne, prijelazne i priobalne vode, a teritorijalne osnove za upravljanje vodama su vodna područja (jadransko i dunavsko vodno područje), područja podslivova (rijeka Save te rijeka Dunava i Drave), područja malih slivova i sektori. Područje maloga sliva je osnovna teritorijalna jedinica za obavljanje operativnih poslova u upravljanju vodama, a na području Republike Hrvatske utvrđena su 34 područja malih slivova i 6 (hidrografskih) sektora.

2010. godina – Vlada Republike Hrvatske je prihvatila Plan provedbe vodno-komunalnih direktiva za razdoblje od 2010. do 2023. godine kao sastavni dio dokumentacije za pristupne pregovore s EU u poglavlju 27. Okoliš.

2012. godine – preustrojem sustava središnjih tijela državne uprave nadležnost za upravno područje, vodnoga gospodarstva povjerena je **Ministarstvu poljoprivrede** i Upravi vodnoga gospodarstva u sastavu Ministarstva.

2013. godine – Vlada Republike Hrvatske donijela je Plan upravljanja vodnim područjima za razdoblje 2013.–2015., kao temeljni dokument upravljanja vodama u Republici Hrvatskoj.

2015. godine – donesen Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije.

2015. godine – donesen Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina.

2016. godine – Vlada Republike Hrvatske je u srpnju 2016. godine donijela Plan upravljanja vodnim područjima 2016.–2021.

ORGANIZACIJSKE STRUKTURE:

- JVP HRVATSKA VODOPRIVREDA, JVP ZA SLIVNA PODRUČJA; JAVNA VODOPRIVREDNA PODUZEĆA (JVP) – OD 1991.
- HRVATSKE VODE, VODNOGOSPODARSKI ODJELI I VODNOGOSPODARSKIE ISPOSTAVE; TRGOVAČKA DRUŠTVA (D.O.O.) – OD 1996.

ZAKONSKI OKVIRI:

- ZAKON O VODAMA (1999., 1991., 1993., 1994.)
- ZAKON O VODAMA I ZAKON O FINANCIRANJU VODNOGA GOSPODARSTVA (1995.)
- DRŽAVNI PLAN ZA ZAŠTITU VODA (1999.)
- ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VODAMA (2005.)
- STRATEGIJA UPRAVLJANJA VODAMA (2008.)
- ZAKON O VODAMA I ZAKON O FINANCIRANJU VODNOGA GOSPODARSTVA (2009.) S PEDESETAK PODZAKONSKIH AKATA
- PLAN UPRAVLJANJA VODNIM PODRUČJIMA (2013. – 2015.)
- PLAN UPRAVLJANJA VODNIM PODRUČJIMA (2016. – 2021.) S PLANOM UPRAVLJANJA RIZICIMA OD POPLAVA

NADLEŽNOST UPRAVE:

- MINISTARSTVO VODOPRIVREDE (1990.)
- MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I ŠUMARSTVA – UPRAVA ZA VODOPRIVREDU (1991.)
- DRŽAVNA UPRAVA ZA VODOPRIVREDU (1994.)
- DRŽAVNA UPRAVA ZA VODE (1996.)
- MINISTARSTVO ZA JAVNE RADOVE, OBNOVU I GRADITELJSTVO – DRŽAVNA UPRAVA ZA VODE (2000.)
- MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODNOGA GOSPODARSTVA – UPRAVA VODNOGA GOSPODARSTVA (2004.)
- MINISTARSTVO REGIONALNOG RAZVOJA ŠUMARSTVA I VODNOGA GOSPODARSTVA – UPRAVA VODNE POLITIKE I MEĐUNARODNIH PROJEKATA I UPRAVA GOSPODARENJA VODAMA (2008.)
- MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE – UPRAVA VODNOGA GOSPODARSTVA (2012.)

1991.

2016.

HRVATSKE VODE – DANAS

Misija Hrvatskih voda je upravljati vodama u Republici Hrvatskoj radi zaštite života, zdravlja i imovine od štetnog djelovanja voda te radi osiguranja trajne dostupnosti voda putem optimiziranja ekonomskih i ekoloških koristi, na načelima održivoga razvitka.

Vizija Hrvatskih voda je kontinuirano ostvarivati svoju misiju i postizati zadane ciljeve, poštujući pritom najviše standarde kvalitete, koristeći suvremene znanstvene i empirijske tehnologije i metode koje su prijateljske okolišu i prirodi, ostvariti najviši stupanj suglasnosti s korisnicima i dionicima voda o ciljevima i načinima očuvanja vode i zaštite od voda, razviti svijest o vodi kao strateškom resursu te afirmirati se kao stručna i vjerodostojna nacionalna agencija za upravljanje vodama.

U provedbi vlastite misije i ostvarenju vizije, Hrvatske vode: kontinuirano podižu i provode kvalitetu poslovanja, a svoje poslovanje približavaju korisnicima voda, dionicima, zainteresiranoj javnosti i ukupnoj javnosti; ostvaruju uravnoteženo, pravilno, svrhovito, učinkovito, ekonomično i transparentno financijsko poslovanje, koje se prvenstveno temelji na izvornim

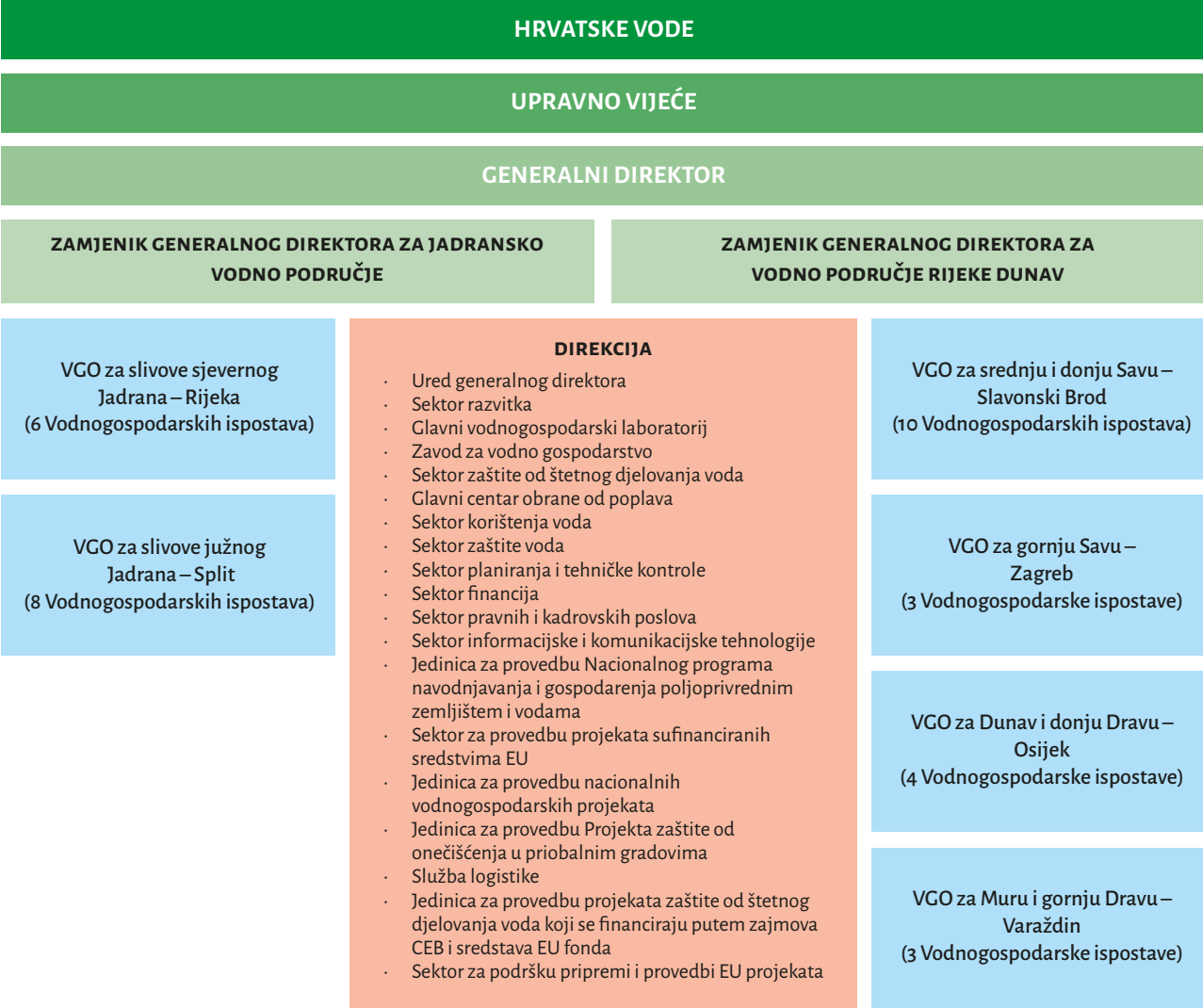
i autonomnim prihodima iz vodnih naknada, poštujući njihovu namjenu i namjenu proračunskih sredstava, provodeći propisane zabrane i ograničenja zaduživanja i poštujući opseg ugovaranja u granicama važećega financijskoga plana i plana upravljanja vodama; povećavaju učinkovitost kroz svrhovito unutarnje ustrojstvo, upravljanje i razvoj ljudskih potencijala, uključujući stalno stručno usavršavanje, pravilnu i pravičnu preraspodjelu radnih poslova i zadataka, vodeći računa o načelu supsidijarnosti; unaprjeđuju ukupno poslovanje kroz uvođenje suvremenih informatičkih rješenja i unaprjeđenje poslovnih procesa.

Hrvatske vode danas, kao moderna i snažna ustanova za upravljanje vodama u Republici Hrvatskoj, provode aktivnosti u ostvarenju ciljeva postavljenih Strategijom upravljanja vodama, postižući visoke europske standarde u provedbi mnogobrojnih vodno-komunalnih infrastrukturnih projekata i osiguravajući siguran i stabilan život građanima Hrvatske. Garancija u provedbi ovog zadatka je i veliki udio visoko obrazovanih zaposlenika Hrvatskih voda više od 60% te kontinuirana prilagodba organizacijskim i strukturnim potrebama učinkovitosti cjelokupnog sustava.

Organizacija vodnoga gospodarstva u 2016.

2016.

Nova zgrada Glavnog vodnogospodarskog laboratorija Hrvatskih voda

Karta vodnih područja

POVRŠINE VODNIH PODRUČJA			
VODNO PODRUČJE			POVRŠINA (km ²)
Vodno područje rijeke Dunav	kopno	35.127	35.127
Jadransko vodno područje	kopno	21.462	35.267
	more	13.804	
Izvan vodnih područja	kopno	4,49	17.679
	more	17.674	
UKUPNO HRVATSKA	kopno	56.594	88.073
	more	31.479	

Napomena: Izvor prostornih podataka DGU, Središnji registar prostornih jedinica, listopad 2013. (SRP), 2013.)

*„Vode su opće dobro i imaju osobitu
zaštitu Republike Hrvatske“*

NAČELA UPRAVLJANJA VODAMA

Voda nije komercijalni proizvod, kao neki drugi proizvod, nego je nasljeđe koje treba čuvati, štititi te mudro i racionalno koristiti. Vodama se upravlja prema načelu jedinstva vodnog sustava i načela održivog razvitka, kojim se zadovoljavaju potrebe sadašnje generacije i ne ugrožava pravo i mogućnost budućih generacija da to ostvare za sebe.

Prilagoditi upravljanje vodama klimatskim promjenama

Potrebe sadašnjim i budućim generacijama ostvariti održivim razvitkom i upravljanjem po načelu jedinstva vodnog sustava

Zaštitu i korištenje voda temeljiti na načelu predostrožnosti, poduzimanju preventivnih mjera i otklanjanju štete na mjestu nastanka

Donositi odluke što bliže mjestu utjecaja na vode ili korištenja voda

Upravljanje prekograničnim vodama ostvariti suradnjom i sklapanjem ugovora s drugim državama, obavješćivanjem i razmjenom informacija o nesrećama i utjecajima na vode i okoliš

Pri donošenju planskih dokumenata osigurati informiranje i sudjelovanje javnosti

ODRŽIVO UPRAVLJANJE VODAMA

Čuvati, štititi i mudro/racionalno koristiti vodu

Za svako korištenje voda veće od općeg korištenja i za svako pogoršanje stanja voda, plaćati naknadu razmjerno koristi, stupnju i opsegu utjecaja na promjene vodnog tijela, prema načelu „onečišćivač/korisnik plaća“

Upravljanje rizicima od poplava provoditi na razini vodnog područja na načelima solidarnosti, prvenstva u potrebama, hitne službe, trajne imobilizacije i mobilizacije kako bi se smanjili rizici posljedica po život, zdravlje, imovinu, okoliš, kulturnu baštinu, gospodarstvo i infrastrukturu

Zakonske odredbe primjenjivati tako da osiguravaju najmanje istu razinu zaštite voda određenu Zakonom o vodama, propisima donesenim temeljem njega i ostalim posebnim propisima o zaštiti okoliša i prirode

Vode i

Suradnja Voda i **JAVNOG SEKTORA** odvija se pod okriljem načela upravljanja vodama. Prije svega ima za cilj postizanje i osiguravanje primjerenog životnog standarda te zaštitu zdravlja, života ljudi i njihove imovine. Općine, gradovi, županije i Vode usmjeravaju zajedničke aktivnosti u:

- razvoj komunalne vodne infrastrukture (sustavi javne vodoopskrbe i odvodnje) u suradnji s komunalnim društvima,
- razvoj sustava zaštite od štetnog djelovanja voda (sustava obrane od poplava) te
- razvoj sustava navodnjavanja.

Suradnja započinje već na samom početku, pri određivanju ciljeva i identifikaciji zapreka u njihovom postizanju, a zatim i pri planiranju, izboru najpovoljnijih tehničkih rješenja, sudjelovanju u financiranju i praćenju gradnje. Nakon puštanja sustava u pogon, suradnja se nastavlja na planiranju daljeg razvoja, praćenju učinkovitosti i kvalitete rada sustava te osobito aktivnoj suradnji tijekom operativne obrane od poplava. Riječ je o trajnom zajedničkom radu, čime Vode postaju aktivan sudionik i kontinuirana podrška održivom razvoju zajednice.

Vode i

Održivo upravljanje vodama, koje promovira načela umjerenosti u korištenju voda i skrb za njeno dobro stanje, otvara široko područje za suradnju **GOSPODARSTVA** i Voda. Održivost upravljanja vodama je osnova održivog razvoja. Postiže se usklađivanjem zadaće Voda na osiguranju dovoljnih količina vode odgovarajuće kakvoće za potrebe razvoja gospodarstva, sa zadaćom da gospodarstvo ulaže u tehnološka poboljšanja koja imaju za cilj racionalizaciju potrošnje voda i smanjenje onečišćenja pročišćavanjem otpadnih voda. Uz redoviti monitoring zahvaćanja voda i ispuštanja otpadnih voda koje obavljaju korisnici voda u gospodarstvu, i Vode obavljaju monitoring utjecaja zahvaćanja i ispuštanja voda na vodni resurs. Usporedbom i analizom rezultata monitoringa utvrđuju se dalje aktivnosti na postizanju zajedničkog cilja: dobrog stanja voda Republike Hrvatske. Zaštita gospodarskih pogona i poljoprivrednog zemljišta od štetnog djelovanja voda čini značajan dio upravljanja rizicima od poplava s obzirom na visoku vrijednost koja se štiti, ali i negativne posljedice koje mogu nastati kao posljedica njihovog plavljenja. Kroz suradnju Voda i gospodarstva, održivo korištenje i očuvanje vode kao resursa postaje neodvojivi dio politike razvoja poljoprivrede, industrije, proizvodnje energije, transporta i drugih gospodarskih segmenata.

Vode i

Republika Hrvatska se nalazi na područjima dvije limnofaunističke ekoregije za koje je karakteristična izuzetna biološka raznolikost. Uvjet očuvanja visokih ekoloških vrijednosti vodnih i o vodi ovisnih (bioloških/ekoloških) zajednica, podrazumijeva odgovarajuće upravljanje vodnim resursom. Usklađenje ciljeva održanja bioraznolikosti i ciljeva upravljanja vodama čini osnovu suradnje Voda i **PRIRODE**. Suradnjom su obuhvaćene sve aktivnosti upravljanja stanjem voda i upravljanja rizicima od poplava koje se provode institucionalno i putem različitih projekata odnosno inicijativa:

- zajedničko sudjelovanje u postupcima utvrđivanja utjecaja planova i programa te zahvata na okoliš i prirodu, kada se razmatra pitanje utjecaja na vodu kao jednu od sastavnica okoliša;
- zajedničko sudjelovanje u utvrđivanju uvjeta obavljanja poslova održavanja građevina namijenjenih zaštiti od poplava kako bi se moguće negativne posljedice na prirodu smanjile na najmanju moguću mjeru;
- zajedničko sudjelovanje u istraživačkim projektima koji imaju za cilj utvrđivanje tipizacije voda i uvjeta koje je potrebno ispuniti kako bi se očuvalo dobro ekološko stanje voda;
- zajedničko sudjelovanje u projektima revitalizacije i renaturalizacije vodotoka i drugo.

Suradnja je posebno razvijena na područjima NATURA 2000 (ekološke mreže) te na ostalim zaštićenim područjima prirode. Politika zaštite prirode i bioraznolikosti integrirana je u politiku upravljanja vodama i kroz *Plan upravljanja vodnim područjima* u kojem se planira provedba niza mjera zaštite staništa ili vrsta, gdje je održavanje ili poboljšanje stanja voda bitan element njihove zaštite.

VODE I UPRAVLJANJE

UPRAVLJANJE STANJEM VODA trajan je proces koji se provodi s ciljem postizanja dobrog stanja svih voda – kopnenih površinskih, podzemnih, prijelaznih i priobalnih. Propisan je Direktivom 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. godine o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike, skraćeno Okvirnom direktivom o vodama, koja se temelji na 5 ključnih načela:

- cjelovitost (odnosi se na sve vode),
- integrirani pristup (povezuje vodni sektor s drugim sektorima),
- transparentnost (sudjelovanje javnosti u pripremi programa mjera),
- ekonomski pristup (ekonomičnost mjera i učinkovita uporaba vode),
- ekološki pristup (postizanje dobrog stanja voda)

i koja je transponirana u hrvatsko zakonodavstvo.

Proces upravljanja stanjem voda odvija se sukladno planovima upravljanja vodnim područjima koji se donose za šestogodišnje planske cikluse, počevši od 2009. godine. Vlada Republike Hrvatske je prvi Plan upravljanja vodnim područjima donijela 2013. godine (Narodne novine, broj 82/13), kada je Republika Hrvatska pristupila Europskoj uniji i on je vrijedio sve do kraja 2015. godine. Plan upravljanja vodnim područjima 2016.–2021. (Narodne novine, broj 66/16) je Vlada Republike Hrvatske donijela 6. srpnja 2016. godine i on će biti na snazi sve do kraja 2021. godine.

Plan upravljanja vodnim područjima 2016.–2021. daje pregled stanja voda, pregled sustava praćenja stanja voda te program mjera za upravljanje kakvoćom voda na vodnim područjima u planskom razdoblju 2016.–2021. godine, koje su usmjerene na dostizanje ciljeva zaštite voda.

Podaci i analize pokazatelja stanja voda ukazuju na činjenicu da su vodni resursi Republike Hrvatske izloženi utjecaju ljudskih aktivnosti. Naime, ljudske djelatnosti, u pravilu, opterećuju okoliš i ostavljaju posljedice na kakvoći pojedinih sastavnica okoliša. Na području voda, to se opaža u manjem ili većem

pogoršanju pojedinih elemenata kakvoće voda, a moguće i trajnom negativnom utjecaju na vode. Utjecajem se smatra kumulativna posljedica opterećenja u vodnom okolišu koju nije uvijek lako kvantitativno opisati, jer ne postoji jednostavna metoda za iskazivanje kompleksnih utjecaja, kao što je nestanak vrsta, fragmentacija staništa i slične dugotrajne promjene u vodnom okolišu. Utjecaj se smatra značajnim kod vodnih tijela kod kojih je kakvoća vode po jednom, bilo kojem, elementu kakvoće ispod propisanih standarda čije je ostvarenje ciljeva u zaštiti voda i zaštiti okoliša u cjelini dovedeno u pitanje. To su vodna tijela za koja treba planirati i provesti odgovarajuće mjere kako bi se zaustavili negativni procesi i vodna tijela po mogućnosti dovela u dobro stanje.

Prema prikupljenim i analiziranim podacima, procijenjeno je da zadovoljavajuće (najmanje dobro, odnosno vrlo dobro i dobro) ekološko stanje površinskih voda nije postignuto na:

- oko 58% vodnih tijela vodotoka – rijeka ukupne duljine od oko 8.440 km (odnosno 66% ukupne duljine vodotoka slivne površine veće od 10 km²);
- oko 54% (20) vodnih tijela jezera;
- oko 55% površine prijelaznih i oko 12% površine priobalnih voda.

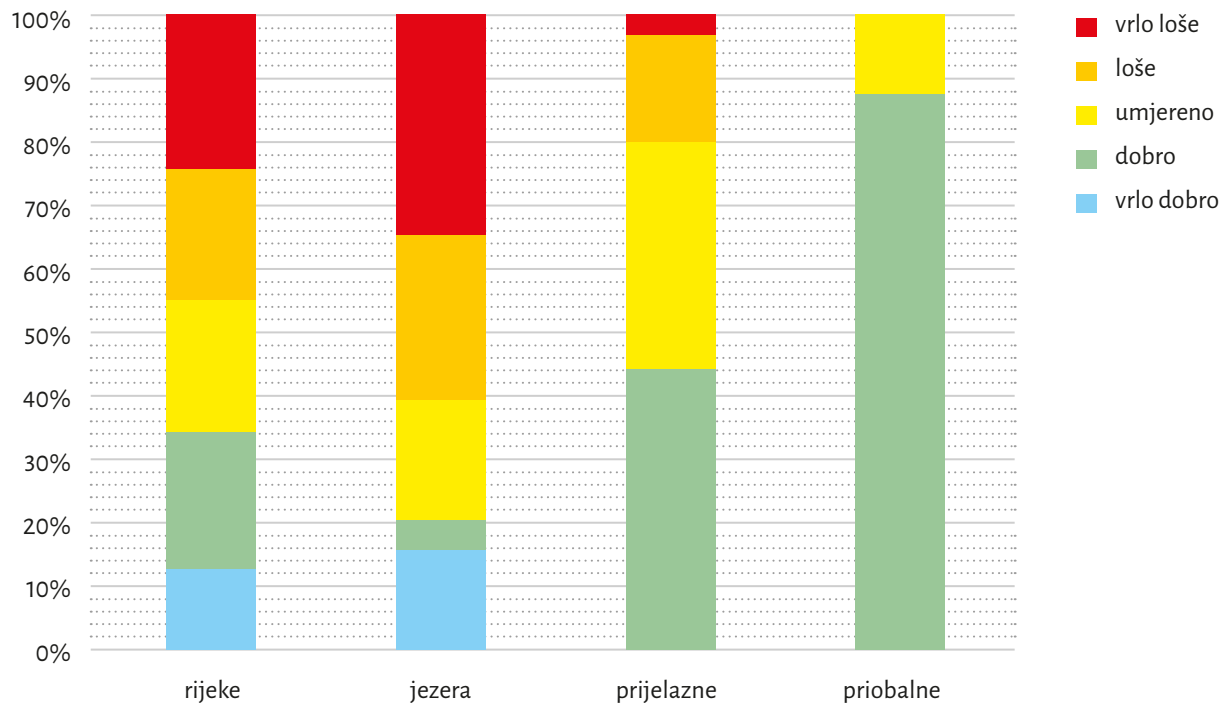
Procjenjuje se da dobro kemijsko stanje površinskih voda nije postignuto na:

- oko 8% od ukupno 1.484 vodna tijela rijeka, odnosno nešto manje od 10% ukupne dužine vodotoka slivne površine veće od 10 km²,
- oko 15% ukupne površine prijelaznih i oko 6% površine priobalnih voda,

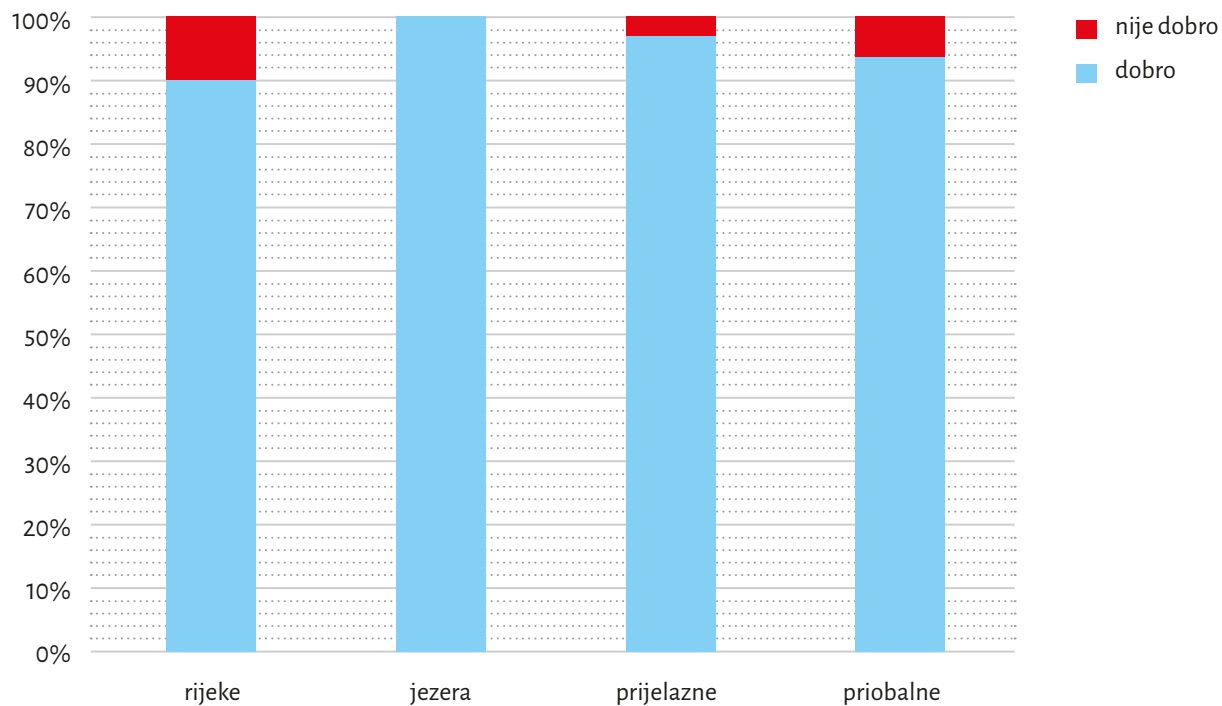
uz napomenu da su sva vodna tijela jezera u dobrom kemijskom stanju.

Rezultati procjene pokazuju bolju situaciju kada je riječ o kemijskom stanju površinskih voda, iako je zbog ograničenog opsega monitoringa pouzdanost ocjene kemijskog stanja relativno niska.

Procijenjeno ekološko stanje površinskih voda (prema duljini, odnosno površini vodnih tijela)

Procijenjeno kemijsko stanje površinskih voda (prema duljini, odnosno površini vodnih tijela)

Procjena stanja podzemnih voda s relativno niskom razinom pouzdanosti pokazuje znatno povoljniju situaciju. Tako je ocijenjeno da je na vodnom području rijeke Dunav u lošem kemijskom stanju vodno tijelo podzemne vode Varaždin (nitrati) i Zagreb (trikloreten i tetrakloreten), a sva vodna tijela u dobrom količinskom stanju. Na jadranskom vodnom području loše kemijsko stanje utvrđeno je na vodnom tijelu podzemne vode Južna Istra (nitrati) i Bokanjac - Poličnik (utvrđena intruzija slane vode), a loše količinsko stanje utvrđeno je samo za vodno tijelo podzemne vode Bokanjac - Poličnik (prekomjerno crpljenje).

Monitoring, u potpunosti prilagođen potrebama upravljanja vodama, je započeo 2015. godine, čime će se osigurati značajno povećanje pouzdanosti analiza i procjena u planskom razdoblju 2022. – 2027. godine.

S ciljem postizanja najmanje dobrog stanja voda, u razdoblju 2016. – 2021. godine planira se provesti 269 različitih mjera, i to:

- 144 osnovne mjere,
- 116 dodatnih mjera vezanih uz zaštitu zaštićenih područja, odnosno područja posebne zaštite voda, od kojih mjere dodatne zaštite za područja namijenjena zaštititi staništa ili vrsta gdje je održavanje ili poboljšanje stanja voda bitan element njihove zaštite čine daleko najznačajniji dio,
- preporučuje se provedba 9 dopunskih mjera na vodnim tijelima za koje je ocijenjeno da ciljevi zaštite voda (najmanje dobro stanje voda) neće biti postignuti nakon provedbe svih osnovnih mjera (u planskom razdoblju 2022. – 2027. godina).

OSNOVNE MJERE	Mjere povrata troškova vodnih usluga	22
	Mjere zaštite vode za piće	18
	Mjere kontrole zahvaćanja vode	21
	Mjere kontrole prihranjivanja podzemnih voda	3
	Mjere kontrole točkastih izvora onečišćenja	28
	Mjere kontrole raspršenih izvora onečišćenja	15
	Mjere kontrole i smanjenja hidromorfološkog opterećenja voda	18
	Mjere kontrole drugih značajnih utjecaja na stanje voda osobito na hidromorfološko stanje	1
	Mjere zabrane direktnog ispuštanja onečišćenja u podzemne vode	8
	Mjere eliminacije i smanjenja onečišćenja prioritetnim tvarima	5
	Mjere prevencije akcidentnih onečišćenja	5
	Ukupno osnovne mjere	144
DODATNE MJERE	Vode namijenjene za ljudsku potrošnju ili rezervirane za te namjene u budućnosti	1
	Vode pogodne za život slatkovodnih riba i vode pogodne za školjkaše	7
	Područja za kupanje i rekreaciju	6
	Osjetljiva područja, slivovi osjetljivih područja	1
	Područja podložna onečišćenju nitratima poljoprivrednog porijekla, ranjiva područja	1
	Područja namijenjena zaštititi staništa ili vrsta gdje je održavanje ili poboljšanje stanja voda bitan element njihove zaštite	98
	Prijedlog nadopune Registra zaštićenih područja	2
	Ukupno dodatne mjere	116
DOPUNSKJE MJERE	Dopunska mjera usklađenja monitoringa stanja voda	5
	Dopunske mjere kontrole točkastih i raspršenih izvora onečišćenja	4
	Ukupno dopunske mjere	9
UKUPNO		269

Dio programa građevinskih mjera Plana upravljanja vodnim područjima 2016. – 2021. utvrđen je Višegodišnjim programom gradnje komunalnih vodnih građevina (Narodne novine, broj 117/15) koji objedinjuje obveze Republike Hrvatske vezane uz provedbu Direktive o kakvoći vode namijenjenoj za ljudsku potrošnju (98/83/EZ) i Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (91/271/EEZ). Programom su utvrđeni pojedinačni vodno-komunalni projekti, način i razdoblje njihove provedbe, sudionici u provedbi, iznosi ulaganja i izvori sredstava, red prvenstva u provedbi te praćenje provedbe.

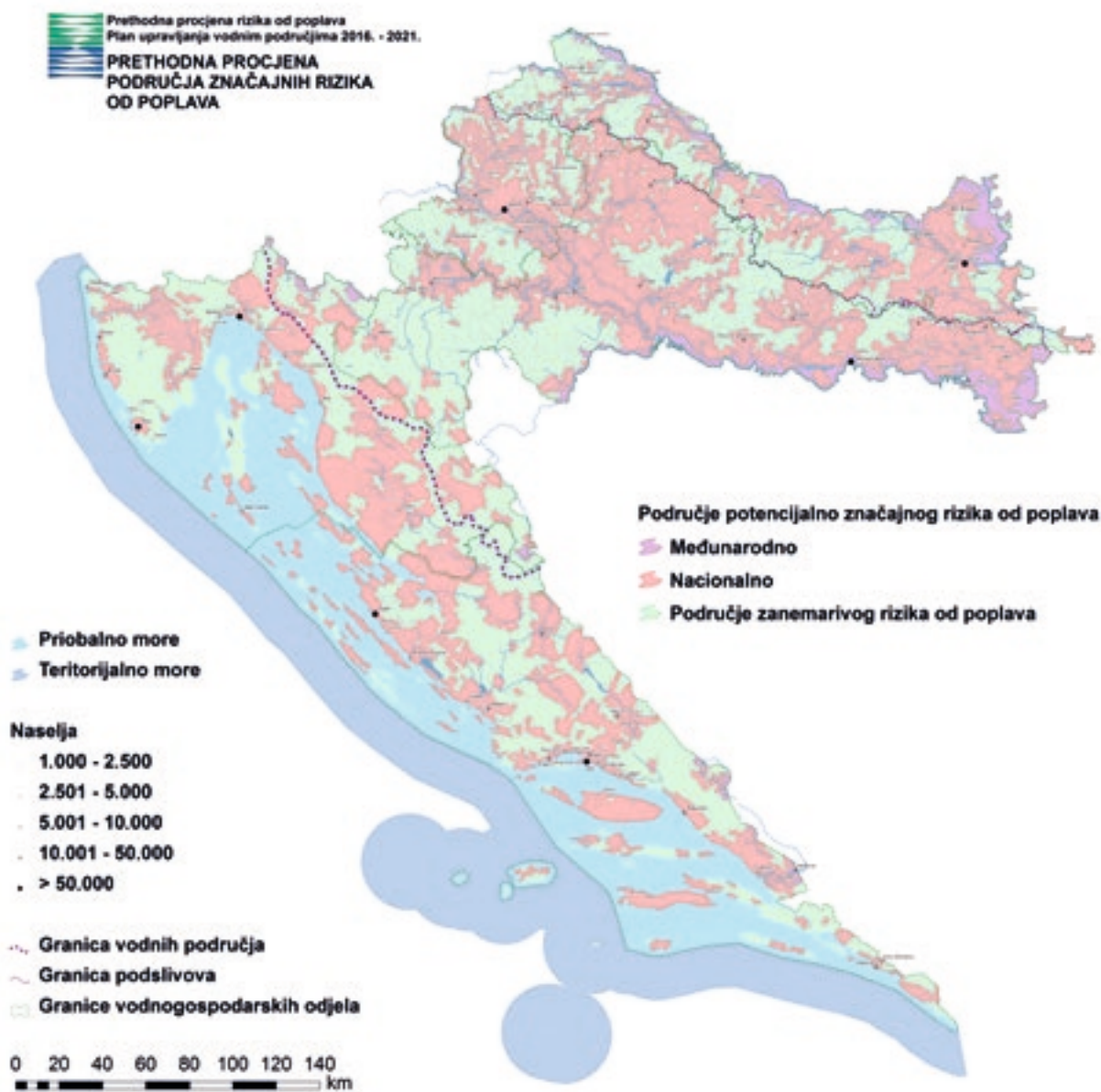
UPRAVLJANJE RIZICIMA OD POPLAVA je pristup koji se bazira na konceptu smanjenja/ograničavanja opasnosti od poplava s jedne strane, ali i smanjenja ranjivosti, osjetljivosti/izloženosti poplavama. Propisan je Direktivom 2007/60/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o procjeni i upravljanju poplavnim rizicima, skraćeno Direktivom o procjeni i upravljanju rizicima od poplava, koja je transponirana u hrvatsko zakonodavstvo.

Zbog prostranih brdsko-planinskih područja s visokim kišnim intenzitetima, širokih dolina nizinskih vodotoka i sve učestalijih pojava vremenskih ekstrema koje se mogu promatrati u kontekstu klimatskih promjena, velikih gradova i vrijednih dobara na potencijalno ugroženim površinama te zbog nedovoljno izgrađenih zaštitnih sustava, Hrvatska je prilično izložena poplavama. U posljednjem desetljeću, na većem području Republike Hrvatske utvrđene su učestale ekstremne hidrološke situacije koje su uzrokovale pojave suša (2000., 2003., 2011. i 2012. godine) te pojave poplava (2002., 2004., 2006., 2009., 2010. i 2014. godine), od kojih su neke bile katastrofalnih i regionalnih razmjera. Nedavna iskustva s poplavama u županjskoj Posavini pokazuju da se mogu pojaviti i veće vode od projektnih velikih voda visokih povratnih razdoblja na koje su sustavi dimenzionirani. To ukazuje na potrebu za unapređenjem sustava obrane od poplava na pojedinim područjima za koja je ocijenjeno da su izložena rizicima od poplava.

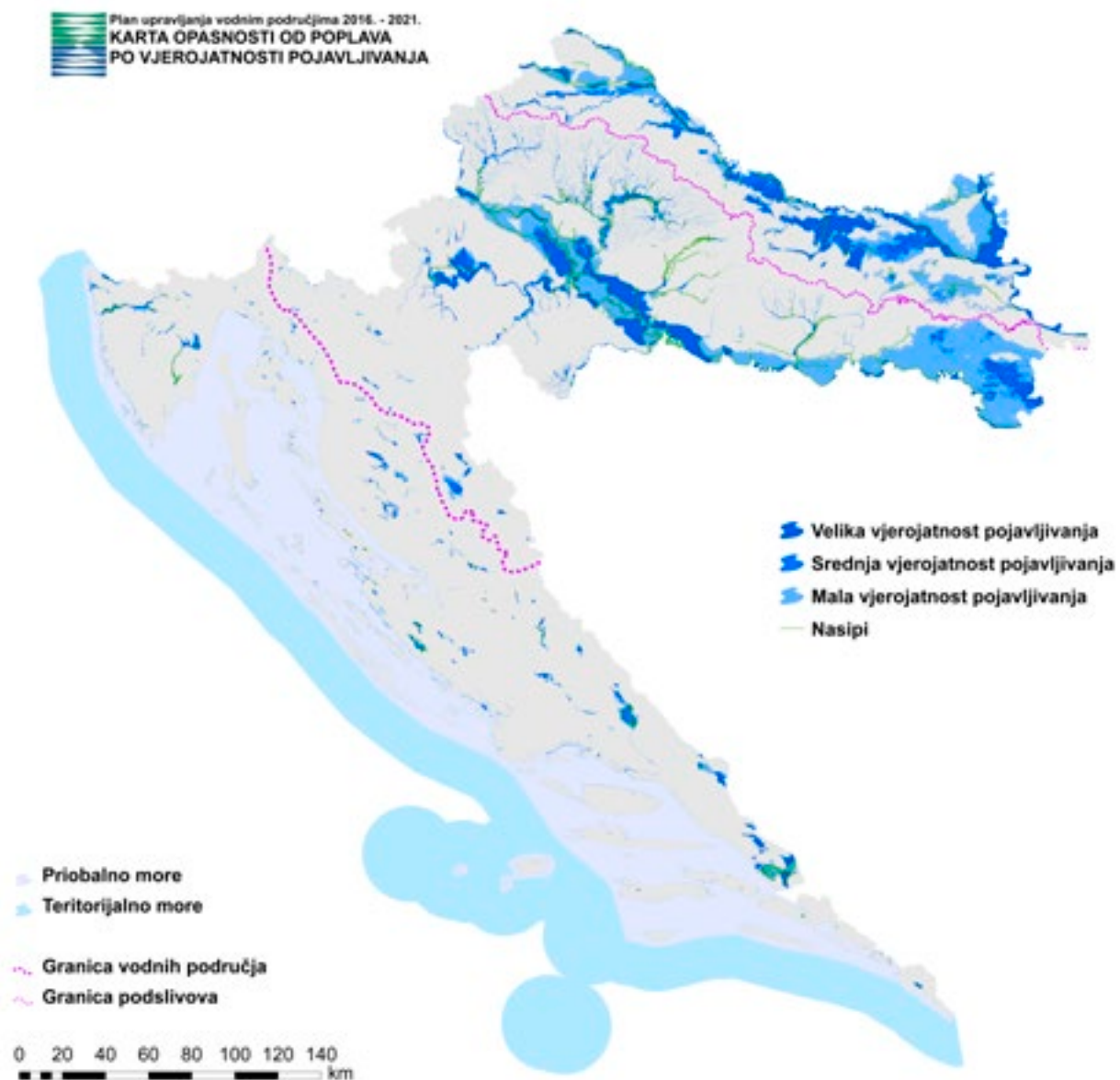
Proces upravljanja rizicima od poplava odvija se sukladno planovima upravljanja rizicima od poplava koji se donose za šestogodišnje planske cikluse, počevši od 2015. godine. Hrvatskim zakonodavstvom je predviđeno da je Plan upravljanja rizicima od poplava sastavni dio Plana upravljanja vodnim područjima, tako da Plan upravljanja vodnim područjima 2016. – 2021. (Narodne novine, broj 66/16) kojeg je Vlada Republike Hrvatske donijela 6. srpnja 2016. godine i koji će biti na snazi sve do kraja 2021. godine, sadrži i Plan upravljanja rizicima od poplava 2016. – 2021.

Plan upravljanja vodnim područjima 2016. – 2021. u dijelu koji se odnosi na upravljanje rizicima od poplava sadrži zaključke Prethodne procjene rizika od poplava, prikaz karata opasnosti od poplava i karata rizika od poplava, ciljeve za upravljanje rizicima od poplava te program mjera za ostvarenje tih ciljeva, uključujući preventivne mjere, zaštitu, pripravnost, prognoziranje poplava i sustave za obavješćavanje i upozoravanje, s ciljem smanjenja mogućih štetnih posljedica poplava na ljudsko zdravlje i sigurnost, na vrijedna dobra i imovinu te na vodni i kopneni okoliš.

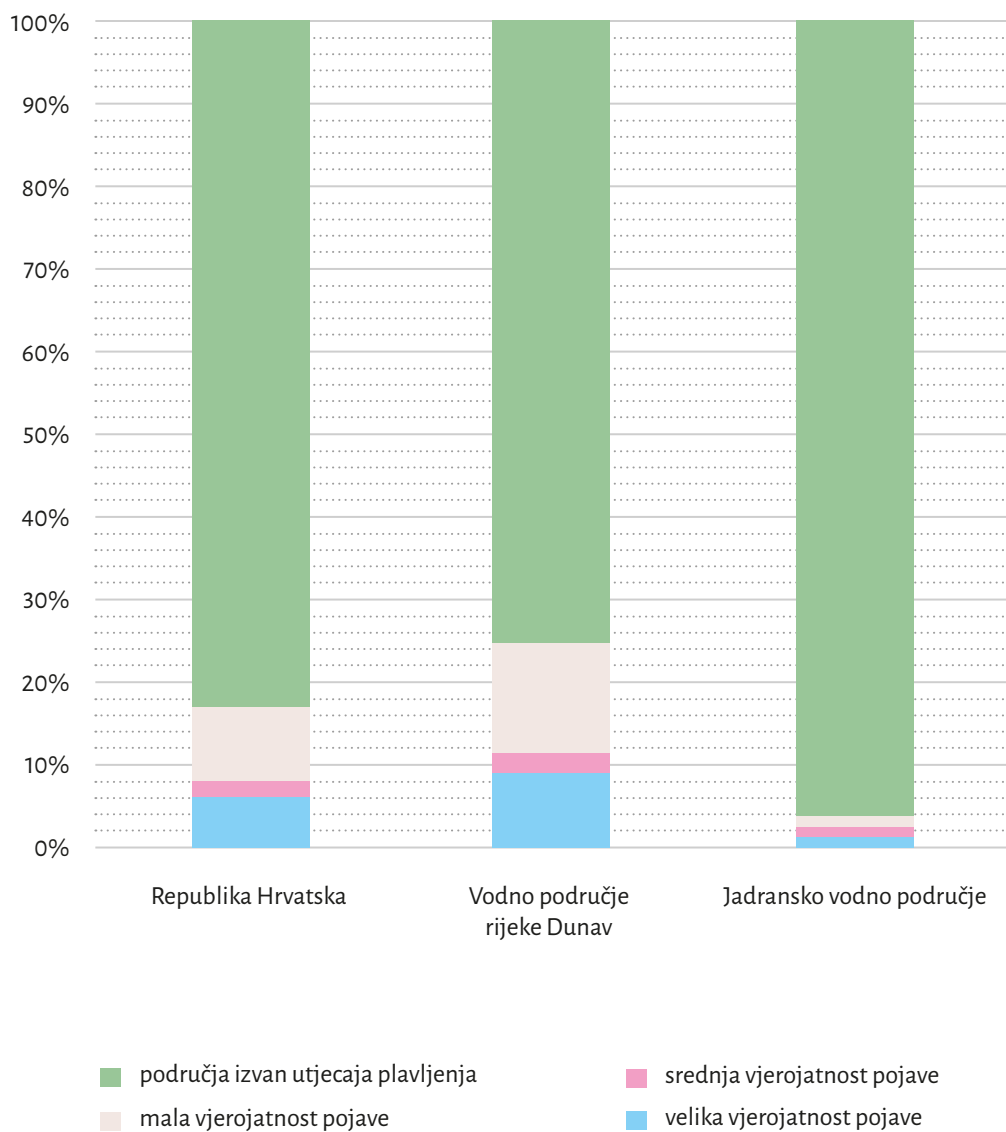
Prethodnom procjenom rizika od poplava, identificirana su područja na kojima postoje značajni rizici od poplava, odnosno određena su područja s potencijalno značajnim rizicima od poplava. Ukupna površina identificiranih područja u Republici Hrvatskoj iznosi 29.772 km² od čega preko 64% čine područja s potencijalno značajnim rizikom od poplava koja pripadaju vodnom području rijeke Dunav. Oko 8% područja za koje je ocijenjeno da su područja sa značajnim rizikom od poplava odnosi se na međunarodna vodna tijela i uglavnom se nalaze u vodnom području sliva rijeke Dunav. Upravljanje rizicima od poplava na takvim područjima obavlja se u skladu s odredbama protokola i sporazuma koje uređuju postupanje pri rješavanju međunarodnih pitanja.

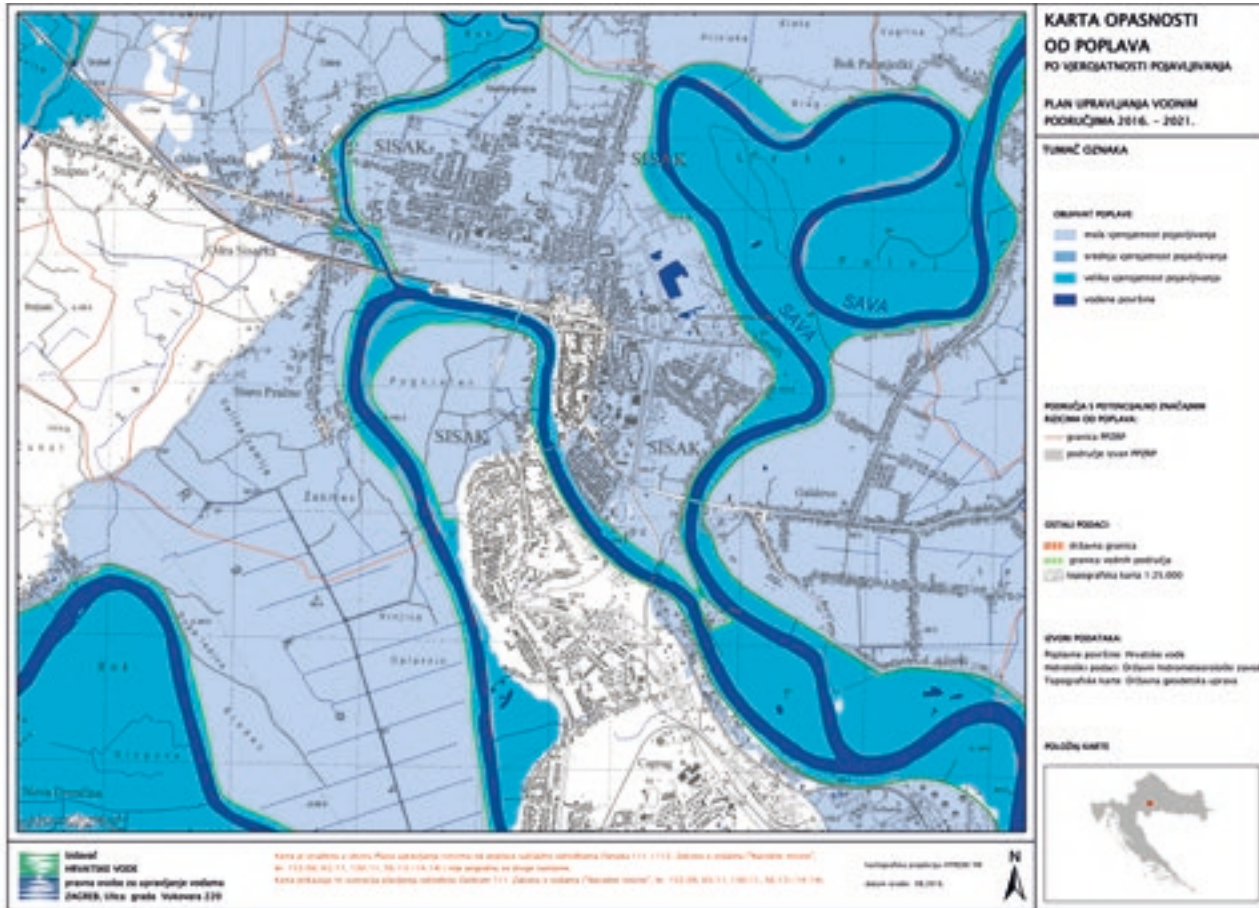
Na područjima, za koja je prethodnom procjenom utvrđen značajan rizik od poplava, izrađene su karte opasnosti od poplava (velike vjerojatnosti, srednje vjerojatnosti i male vjerojatnosti pojavljivanja) i karte rizika od poplava, razine točnosti 1 : 25.000.

Raspodjela
potencijalno
plavljenih površina
prema vjerojatnosti
plavljenja

Karta opasnosti od
poplava za područje
grada Siska
(<http://korp.voda.hr/>)

Karte rizika od poplava sadrže sljedeće podatke:

- broj potencijalno ugroženih stanovnika po naseljima,
- objekte sa značajnim brojem više ranjive populacije, kao što su bolnice, škole, predškolske ustanove, domovi za starije osobe, gospodarske aktivnosti i zemljišni pokrov unutar poplavnog područja grupirane u više kategorija (naseljena područja, područja gospodarske namjene, sportski i rekreacijski sadržaji, intenzivna poljoprivreda, ostala poljoprivreda, šume i slično),
- infrastrukturne objekte (vodozahvati, zračne luke, željeznički i autobusni kolodvori, trafostanice, željezničke pruge, nasipi, autoceste, ostale ceste i slično),
- zaštićena područja (nacionalni parkovi, zaštićene prirodne vrijednosti, kupališta i slično),
- moguće značajnije zagađivače (velika postrojenja, odlagališta otpada i uređaji za pročišćavanje otpadnih voda i slično) i
- kulturna dobra i znamenitosti (UNESCO područja).

VODE I PROJEKTI

ZAŠTITA OD ŠTETNOG DJELOVANJA VODA

Tehnički pristup zaštiti od štetnog djelovanja voda započeo je u 19. stoljeću. Intenzivnijim naseljavanjem i korištenjem zemljišta na poplavnim područjima, rasle su potrebe za djelotvornom zaštitom od poplava, zaštitom od erozije i melioracijskom odvodnjom.

U skladu s Glavnim provedbenim planom obrane od poplava, obrana od poplava provodi se po sektorima, odnosno branjenim područjima, područjima malih slivova i dionicama obrane od poplava provedbom sljedećih grupa aktivnosti: (i) izgradnje i/ili rekonstrukcije sustava zaštite od poplava, (ii) preventivne obrane od poplava (održavanje) i (iii) redovne i izvanredne obrane od poplava.

IZGRAĐENOST SUSTAVA OBRANE OD POPLAVA

- 4.057 km većih i manjih hidrotehničkih nasipa,
- 58 višenamjenskih akumulacija zapremine od oko 1.057 mil. m³, kroz suradnju s drugim korisnicima voda i zemljišta;
- 43 brdske retencije ukupne zapremine 23 mil. m³;
- 5 nizinskih retencija na slivu Save (Lonjsko polje, Mokro polje, Kupčina, Zelenik i Jantak) ukupne zapremine veće od 1.500 mil. m³;
- oko 1.000 km **primarne kanalske mreže** (oteretni, spojni i lateralni kanali);
- 6.595 km građevina primarne melioracijske odvodnje (kanali I. i II. reda); 74 crpne stanice ukupnoga kapaciteta 291 m³/s i 9 odvodnih tunela duljine 17 km;
- 24.281 km izgrađenih kanala sekundarne kanalske mreže, od čega je do 2016. godine dovedeno u funkcionalno stanje i redovito se održava 12.073 km.

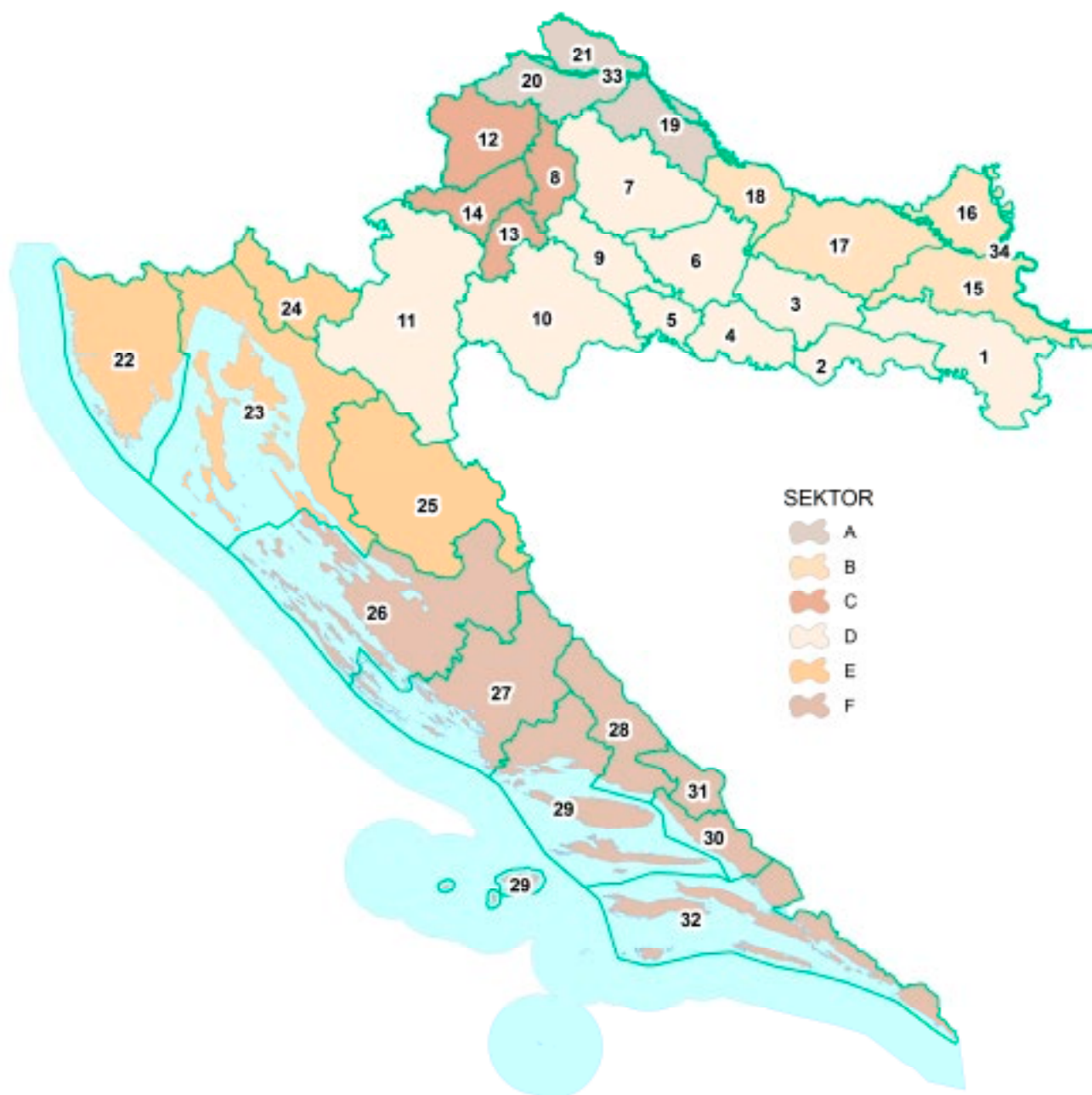
Prema Planu upravljanja rizicima od poplava, još uvijek su na pojedinim područjima prisutni visoki rizici od poplava. Premda postoji strateško opredjeljenje za znatno većim udjelom ulaganja u razvoj sustava za zaštitu od poplava, Hrvatske vode su posljednjih godina u kapitalne projekte u ovom sektoru ulagale godišnje prosječno 200 mil. kn.

Kako su trenutno u pripremi brojni projekti izgradnje i dogradnje sustava zaštite od poplava, očekuje se i planira ovaj iznos značajno uvećati korištenjem, za te namjene, raspoloživih sredstava iz fondova EU.

Poslovi **održavanja sustava obrane od poplava**, kao preventivna obrana od poplava, uključuju: (i) održavanje prirodnih i umjetnih vodotoka i vodnoga dobra, (ii) održavanje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i (iii) održavanje vodnih građevina za melioracijsku odvodnju.

Održavanjem voda, vodnoga dobra i vodnih građevina postiže se pouzdana zaštita od poplava i poželjno stanje uređenosti vodnoga režima. U skladu s dobrom vodoprivrednom praksom, održavanje sustava zaštite od štetnog djelovanja voda planira se i provodi po vodnim i branjenim područjima.

U 2016. godini, u poslove održavanja sustava obrane od poplava, planira se uložiti oko 750 mil. kn (oko 80% ukupnih izdataka), pri čemu je ocjena da bi godišnje trebalo ulagati u njegovo održavanje oko 900 mil. kn.

Aktivnosti redovne i izvanredne obrane od poplava financiraju se sredstvima prikupljenim vodnim doprinosom i naknadom za uređenje voda te provode u skladu s mjerama obrane od poplava.

1. područje maloga sliva Biđ-Bosut
2. područje maloga sliva Brodska Posavina
3. područje maloga sliva Orljava-Londža
4. područje maloga sliva Šumetlica-Crnac
5. područje maloga sliva Subocka-Strug
6. područje maloga sliva Ilova-Pakra
7. područje maloga sliva Česma-Glogovnica
8. područje maloga sliva Zelina-Lonja i područje općine Rugvica
9. područje maloga sliva Lonja-Trebež
10. područje maloga sliva Banovina
11. područje maloga sliva Kupa
12. područje maloga sliva Krapina-Sutla i sjeverni dio područja maloga sliva "Zagrebačko prisavlje", što uključuje: Grad Zaprešić i općine Brdovec, Marija Gorica, Dubravica, Pušća, Luka, Jakovlje i Bistra
13. južni dio područja maloga sliva "Zagrebačko prisavlje", što uključuje: Grad Veliku Goricu i općine Orle, Kravarsko i Pokupsko
14. središnji dio područja maloga sliva "Zagrebačko prisavlje", što uključuje: gradove Zagreb, Samobor i Svetu Nedelju; te općinu Stupnik
15. područje maloga sliva Vuka, osim međudržavnih rijeka Drave i Dunava
16. područje maloga sliva Baranja, osim međudržavnih rijeka Drave i Dunava
17. područje maloga sliva Karašica-Vučica, osim međudržavne rijeke Drave
18. područje maloga sliva Županijski kanal, osim međudržavne rijeke Drave
19. područje maloga sliva Bistra, osim međudržavne rijeke Drave
20. područje maloga sliva Plitvica-Bednja, osim međudržavne rijeke Drave
21. područje maloga sliva Trnava, osim međudržavnih rijeka Mure i Drave
22. područja malih slivova Mirna-Dragonja i Raša-Boljunčica
23. područja malih slivova: Kvarnersko primorje i otoci i Podvelebitsko primorje i otoci
24. područje maloga sliva Gorski Kotar
25. područje maloga sliva Lika
26. područje maloga sliva Zrmanja - zadarsko primorje
27. područje maloga sliva Krka - šibensko primorje
28. područje maloga sliva Cetina
29. područje maloga sliva Srednjodalmatinsko primorje i otoci
30. područje maloga sliva Matica
31. područje maloga sliva Vrljika
32. područja malih slivova Neretva - Korčula i Dubrovačko primorje i otoci
33. međudržavne rijeke Mura i Drava na područjima malih slivova Plitvica-Bednja, Trnava i Bistra
34. međudržavne rijeke Drava i Dunav na područjima malih slivova Baranja, Vuka, Karašica-Vučica i Županijski kanal

Održavanje sustava i zaštita prirode

Republika Hrvatska ima visok udio područja Natura 2000 u svom teritoriju, što od vodnoga gospodarstva zahtijeva dodatne napore i obveze u provedbi svih aktivnosti. Na temelju Zakona o vodama i Zakona o zaštiti prirode, za Program radova održavanja u području zaštite od štetnog djelovanja voda, svake godine provodi se postupak ocjene prihvatljivosti na ekološku mrežu te ishođuju uvjeti i mjere zaštite prirode, za svaku lokaciju radova održavanja. Cilj ovih radnji je utvrđivanje uvjeta i mjera zaštite prirode koji se odnose na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže te uvjeta i mjera zaštite prirode koji se odnose na ukupnu biološku i krajobraznu raznolikost. Hrvatske vode uspješno i redovito realiziraju radove održavanja na svim branjenim područjima, poštivajući Zakon o zaštiti prirode.

U Hrvatskim vodama poslove redovnog održavanja i obnavljanja vodotoka, vodnih građevina i vodnoga dobra; obnavljanje i održavanje detaljnih melioracijskih građevina za odvodnju i navodnjavanje; obrane od poplava; kapitalne rashode i transfere u području zaštite od štetnog djelovanja voda provodi Sektor za zaštitu od štetnog djelovanja od voda. Također, ustrojen je i Glavni centar obrane od poplava kao središnja jedinica za upravljanje obranom od poplava, sukladno Državnom planu obrane od poplava.

PROJEKTI OBRANE OD POPLAVA SUFINANCIRANI EU SREDSTVIMA

Smanjenje rizika obrane od poplava u sljedećem razdoblju, u izravnoj je vezi s realizacijom projekata obrane od poplava koji se planiraju realizirati do kraja 2022. godine i u potpunoj implementaciji sustava hidrološkog prognoziranja, čime bi bilo omogućeno sustavno upravljanje poplavnim rizicima na poželjnoj razini.

Ovi projekti se planiraju provoditi iz svih raspoloživih nacionalnih i međunarodnih sredstava, najprihvatljivijom kombinacijom različitih izvora. Kako su nacionalna sredstva daleko ispod potrebnih za postizanje ciljeva iz strateških, programskih i planskih dokumenata Republike Hrvatske, odnosno Hrvatskih voda, Hrvatske vode provode **CEB Projekt** zaštite od poplava, ukupne vrijednosti 80 milijuna eura, koji je sufinanciran zajmom Razvojne banke Vijeća Europe (CEB) (50% CEB, 50% nacionalna sredstva). Kroz ovaj Projekt predviđena je provedba 25 potprojekata. Uz buduće projekte sufinancirane iz **strukturnih fondova EU i ostalih međunarodnih izvora**, Hrvatske vode iz svojih izvornih prihoda i drugih nacionalnih sredstava provode i druge projekte, vodeći računa o smjernicama EU i najboljoj međunarodnoj praksi, što će doprinijeti održivom integriranom upravljanju vodama i poplavama te smanjenju rizika od poplava na prihvatljivu razinu. Veliki doprinos ulaganju u sustave obrane od poplava leži u činjenici da se putem sredstava fondova EU mogu sufinancirati iznosi od 85% ukupno uložених sredstava, dok se samo 15% sredstava mora osigurati od nacionalnih sredstava, što će znatno pomoći ubrzanju dostizanja zadanih ciljeva.

Do sada je izrađena „prva generacija“ studijske dokumentacije za riječne slivove (slivovi Kupe, Krapine, Rječine, Bednje, Karašice-Vučice i Neretve) sa studijama izvodljivosti za EU projekte ukupne vrijednosti od oko 200 milijuna eura, koji će se sufinancirati kroz OPKK. Nakon katastrofalne poplave u istočnoj Slavoniji iz svibnja 2014., pokrenuta je i priprema EU projekta „Modernizacija lijevo-obalnog savskog nasipa od Račinovaca do Nove Gradiške“, ukupne vrijednosti od oko 60 milijuna eura, kojim će se značajno smanjiti rizici od ponavljanja sličnog događaja. U fazi ugovaranja i pripreme su „druga“ i „treća generacija“ studijske dokumentacije za ostale slivove u Hrvatskoj, kao i studija izvodljivosti za projekt unaprjeđenja negrađevinskih mjera upravljanja rizicima od poplava „VEPAR“. Na ovaj način će se definirati mjere upravljanja rizicima od poplava

koje će se sufinancirati iz spomenutih financijskih institucija, a čija će provedba rezultirati značajnim smanjenjem rizika od poplava po stanovništvo, gospodarske aktivnosti te kulturnu i ekološku baštinu Republike Hrvatske.

U Hrvatskim vodama je osnovana Jedinica za provedbu projekata zaštite od štetnog djelovanja voda koji se financiraju putem zajmova CEB-a i sredstava EU fondova. Svoj doprinos Jedinica je dala kroz pripremu CEB Projekta i pripremu projekata koji će se sufinancirati iz strukturnih fondova EU kroz Operativni program „Konkurentnost i kohezija 2014.–2020.“ (OPKK), kao i pripremu strateškog međunarodnog projekta FRISCO1 kroz Program prekogranične suradnje Slovenija – Hrvatska 2014.–2020.

KORIŠTENJE VODA

Osiguranje dovoljnih količina pitke vode za opskrbu stanovništva je jedan od važnijih ciljeva upravljanja vodama prema Zakonu o vodama. Pristupanjem u članstvo EU, Hrvatska je prihvatila obvezu usklađenja s Direktivom o kakvoći voda namijenjenih za ljudsku potrošnju (98/83/EZ), čija provedba podrazumijeva osiguranje propisane zdravstveno ispravne pitke vode vodoopskrbnog sustava koji obuhvaća 50 i više stanovnika, redovito praćenje kakvoće vode, izvješćivanje te poduzimanje drugih mjera za namjensko i racionalno korištenje voda.

Danas se u Hrvatskoj za vodoopskrbu uglavnom iskorištavaju podzemne vode (86%), čime se crpi oko 5% obnovljivih zaliha podzemnih voda. To znači da količine voda nisu prepreka razvoju javne vodoopskrbe stanovništva i gospodarstva. Od 135 ukupno evidentiranih, 90 javnih isporučitelja isporučuje manje od 1.000.000 m³ vode godišnje, što ih svrstava u red malih isporučitelja. Treba istaknuti da će se tehnološkom integracijom sustava i uspostavom distribucijskih područja osigurati uspješno poslovanje s prihvatljivom jedinstvenom cijenom vode. U razdoblju od 2013. do 2014. godine je vidljiv pad potrošnje vode korisnika javnih vodoopskrbnih sustava, u najvećem dijelu zbog opredjeljenja gospodarstva da se opskrbljuju vodom putem vlastitih vodozahvata.

Smanjenje gubitaka vode je izuzetno važna i trajna zadaća koja se ostvaruje postupno do prihvatljivije vrijednosti (15-20%), čime će se postići povećanje održivosti javnih vodoopskrbnih sustava.

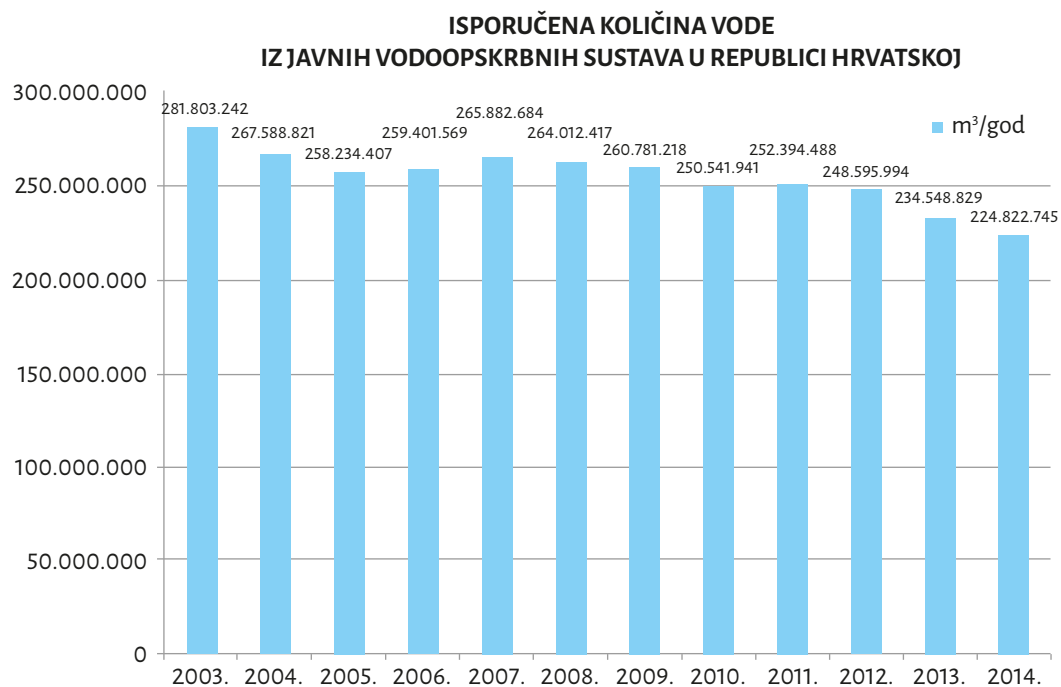
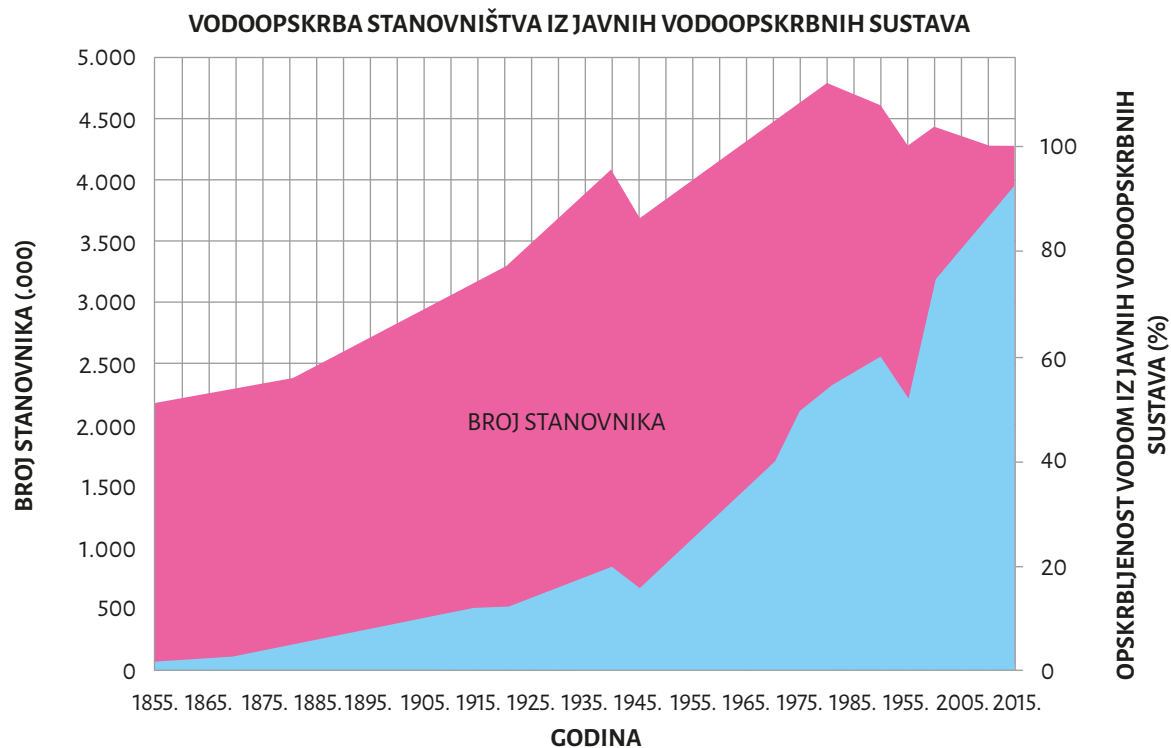
STRATEŠKI CILJEVI RAZVITKA VODOOPSKRBE

- Zadovoljenje potreba za vodom
- Povećanje stupnja opskrbljenosti stanovništva
- Unaprjeđenje upravljanja javnim vodoopskrbnim sustavima
- Uspostava distribucijskih područja
- Povezivanje vodoopskrbnih sustava – regionalni sustavi
- Smanjenje gubitaka vode iz javnih vodoopskrbnih sustava
- Povećanje sigurnosti zahvata vode za javnu vodoopskrbu
- Priklučenje lokalnih vodovoda u sustave javne vodoopskrbe
- Opskrbljenost stanovništva iz javnih vodoopskrbnih sustava

STANJE JAVNE VODOOPSKRBE

1990. godina	62%
1992. godina (smanjenje zbog ratnih razaranja)	51%
2016. godina	85%
Mogućnost priključenja na javnu vodoopskrbu	93%
Specifična potrošnja iz javnih vodoopskrbnih sustava	127 lit/st/dan
Prosječni gubici u vodoopskrbnim sustavima	50%
Obnovljive zalihe podzemne vode	9.113 mil.m ³
Potrošnja vode putem javne vodoopskrbe	240 mil.m ³
Potrošnja vode u gospodarstvu – vlastiti zahvati	60 mil.m ³

Korištenje voda, prema Zakonu o vodama, obuhvaća pripremu i provedbu svih planskih i provedbenih dokumenata, ustrojstvo sustava izdavanja i vođenja vodopravnih akata; ustrojstvo sustava prikupljanja, obrade i vođenja podatkovne osnove informacijskog sustava voda; planiranje, upravljanje i kontrolu zahvaćanja površinskih i podzemnih voda koje se koriste za različite namjene (javna vodoopskrba, proizvodnja električne energije, plovidba, rekreacija i sport, uzgoj riba i dr.). Navedeni poslovi djelatnost su Hrvatskih voda – Sektora korištenja voda.

ZAŠTITA VODA

Svrha zaštite voda je očuvanje zdravlja ljudi i okoliša, što podrazumijeva postizanje i očuvanje dobrog stanja voda, sprječavanje onečišćenja voda i sanaciju stanja voda gdje je ono narušeno te obuhvaća:

- zaštitu površinskih i podzemnih voda kao rezerve vode za piće;
- zaštitu površinskih i podzemnih voda, priobalnih voda (mora) i zaštićenih područja – područja posebne zaštite voda;
- unaprjeđenje ekoloških funkcija voda, tamo gdje je narušena kakvoća voda te postizanje propisane kakvoće voda za određene namjene, tamo gdje ista ne zadovoljava;
- smanjenje količine opasnih tvari na izvoru onečišćenja te kontrolu rada izgrađenih objekata i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda.

Od 1996. do 2015. godine, prema Planovima upravljanja vodama, u razvoj objekata odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda uloženo je 8,14 milijardi kuna.

Republiku Hrvatsku, vodno-komunalno gospodarstvo i Hrvatske vode očekuje ispunjenje obveza i postizanje standarda koji proizlaze iz procesa pristupanja Europskoj uniji (Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda 91/271/EEZ), odnosno uspostava sustava prikupljanja i pročišćavanja komunalnih otpadnih voda u aglomeracijama većim od 2.000 ES u razdoblju do kraja 2023. godine.

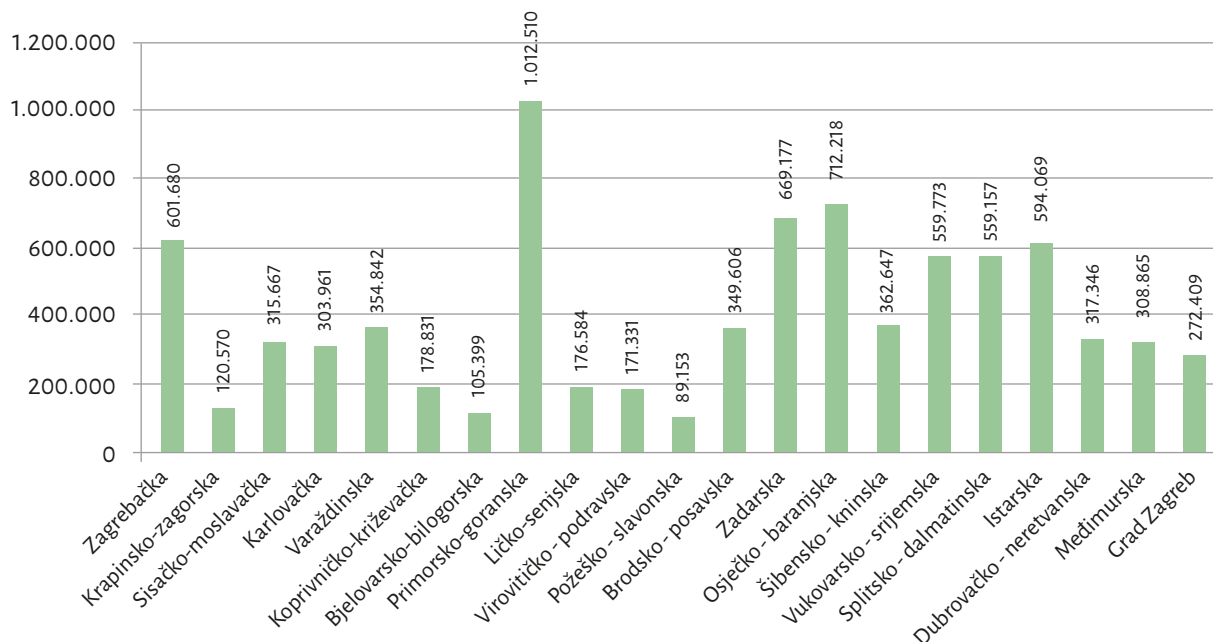
Prema posljednjim analizama, ukupno procijenjeni troškovi izgradnje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda 281 aglomeracije veće od 2.000 ES iznose oko 22 milijarde kuna, od čega troškovi izgradnje uređaja za pročišćavanje (UPOV-a) iznose 6,7 milijarde kuna, što je skoro trostruko više od uloženi sredstava u prethodnom 20-godišnjem razdoblju. Planirana ulaganja se odnose na izgradnju i obnovu građevina sustava, sukladno rokovima koji načelno prate prijelazna razdoblja i krajnje rokove ispunjenja zahtjeva utvrđenih Ugovorom o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Za osiguranje potrebne kakvoće voda na načelima održivog razvitka i integralnog upravljanja vodama, u Hrvatskim vodama je zadužen Sektor zaštite voda. U cilju ispunjenja zaštite voda, redovito i aktivno se provode i poslovi u području zaštite voda: priprema i provedba svih planskih i provedbenih dokumenata, ustrojstva sustava izdavanja i vođenja vodopravnih akata; koordinacije praćenja emisija otpadnih voda i njihove usklađenosti s dozvoljenim vrijednostima; ustrojstva sustava prikupljanja, obrade i vođenja podatkovne osnove Informacijskog sustava voda, ustrojstva i neposredne provedbe dijela Državnog plana mjera za slučaj izvanrednih i iznenadnih onečišćenja voda.

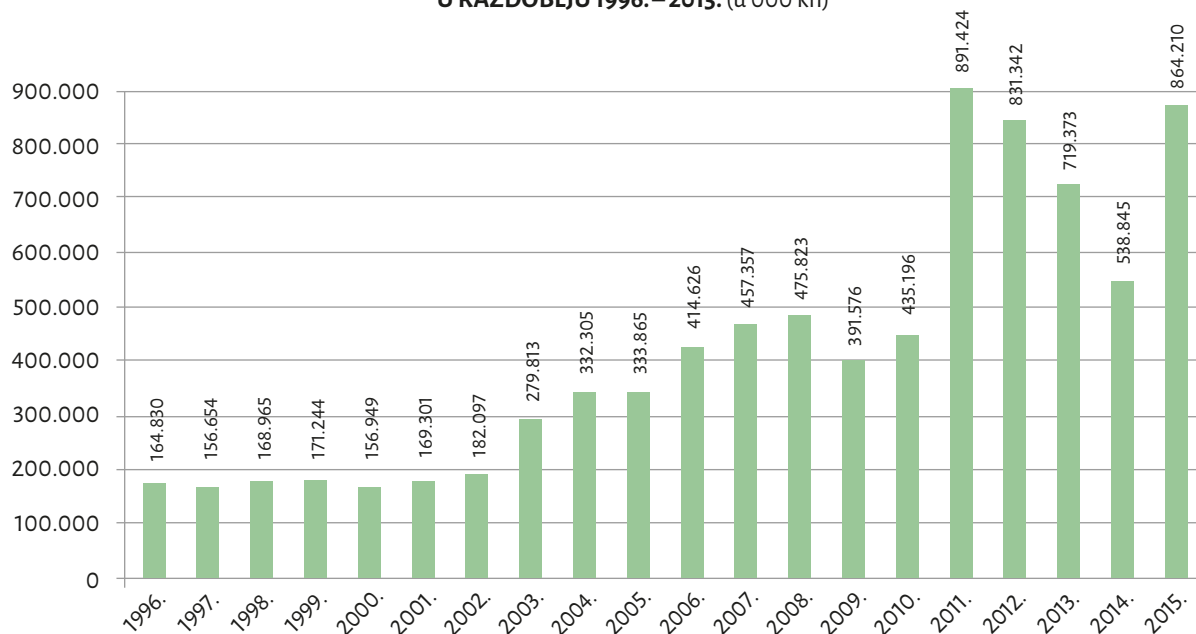
ULAGANJE HRVATSKIH VODA U OBJEKTE ODVODNJE I PROČIŠĆAVANJA OTPADNIH VODA U RAZDOBLJU 1996. – 2015. (u 000 kn)

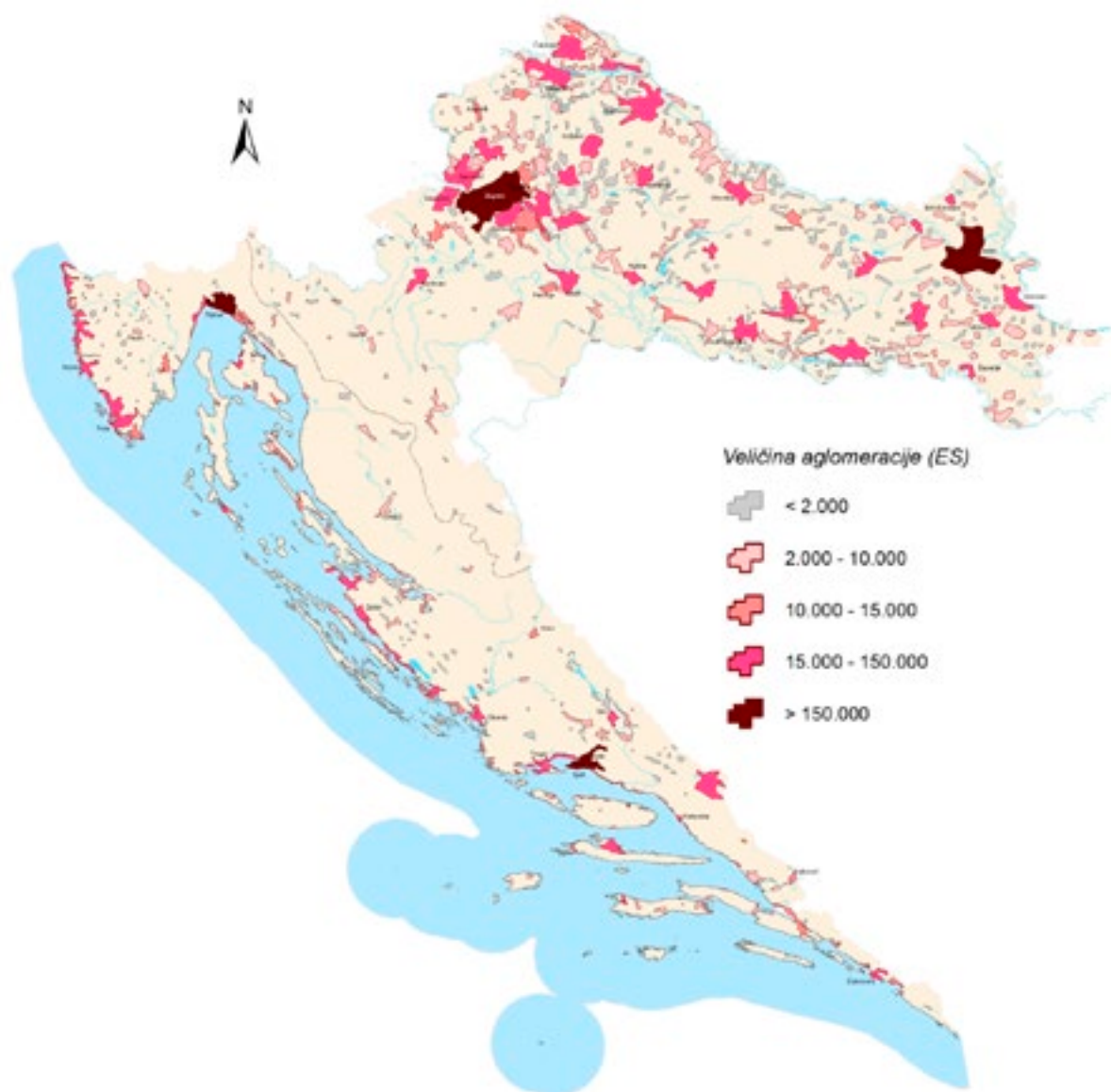
Pregled ulaganja
Hrvatskih voda u
objekte odvodnje
i pročišćavanja
otpadnih voda u
razdoblju 1996.–2015.
po županijama

ULAGANJE HRVATSKIH VODA U OBJEKTE ODVODNJE I PROČIŠĆAVANJA OTPADNIH VODA U RAZDOBLJU 1996. – 2015. (u 000 kn)

Pregled ulaganja
Hrvatskih voda u
objekte odvodnje
i pročišćavanja
otpadnih voda u
razdoblju 1996.–2015.
po godinama

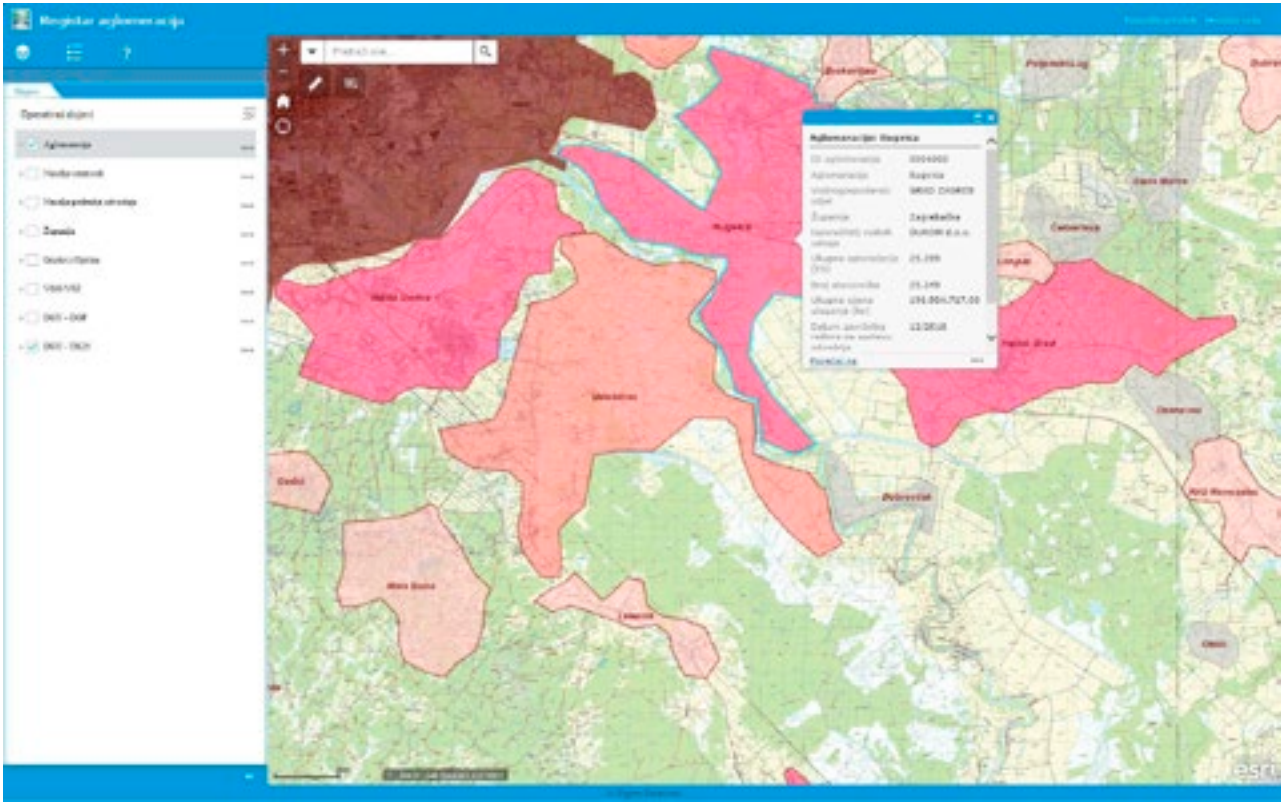

Prijelazna
razdoblja

Osjetljivost	Veličina aglomeracije (ES)				
	2.000 - 10.000	10.000 - 15.000	15.000 - 50.000	50.000 - 150.000	>150.000
Crnomorski sliv osjetljivo područje	sekundarno pročišćavanje	naprednije pročišćavanje	naprednije pročišćavanje		naprednije pročišćavanje
	31.12.2023.	31.12.2020.	31.12.2018.		31.12.2018.
Jadranski sliv osjetljivo područje (ispuštanje na kopnu i na dijelu osjetljivog mora)	sekundarno (ili odgovarajuće*) pročišćavanje	naprednije pročišćavanje	naprednije pročišćavanje		naprednije pročišćavanje
	31.12.2023.	31.12.2020.	31.12.2018.		31.12.2018.
Jadranski sliv područje „normalnog mora“	odgovarajuće pročišćavanje	sekundarno pročišćavanje	sekundarno pročišćavanje	sekundarno pročišćavanje	sekundarno pročišćavanje
	31.12.2023.	31.12.2023.	31.12.2018. 31.12.2020.**	31.12.2018.	31.12.2018.

*- priobalna područja
**- priobalne aglomeracije sa značajnim udjelom turizma u ukupnom opterećenju (većem od 30%)

Prikaz registra
aglomeracija
(dostupan na
www.voda.hr)

RAZVOJ VODNO-KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

Ocjenom stanja voda prepoznata su određena opterećenja voda, čije utjecaje treba umanjiti. Ovo se ostvaruje utvrđivanjem i provedbom sveobuhvatnog programa mjera koji objedinjuje obveze iz brojnih europskih i nacionalnih propisa/direktiva. Dio programa mjera koji se odnosi na razvoj vodno-komunalne infrastrukture odnosi se na minimalne zahtjeve (standarde) kojima treba udovoljiti, a primjenjuju ih sve zemlje članice Europske unije.

Financijski najzahtjevnija je provedba EU direktive o pročišćavanju otpadnih voda, koja ima obilježje diktiranog razvoja, s obzirom da alternativa provedbi ne postoji, kao i provedba direktive o kakvoći vode namijenjenoj ljudskoj potrošnji. Uspješnost postizanja zadanih ciljeva ovisi o uklapanju provedbe u nacionalni administrativni, upravni i organizacijski okvir.

Okvir za ulaganja u razvoj vodno-komunalne infrastrukture (definiran u planskim i programskim dokumentima upravljanja vodama) usklađuje nacionalnu politiku upravljanja vodama, tematske ciljeve i prioritete u investiranju na razini Europske unije. Ovime se osigurava financijska potpora za provedbu projekata, koristeći sredstva fondova Europske unije.

Ulaganja su usmjerena na:

- (i) oko 281 aglomeraciju preko 2.000 ES u kojima je planirano unaprjeđenje sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda do 2023. uz međurazdoblja do 2018. i 2020.,
- (ii) 70 vodoopskrbnih područja na kojima se planiraju ulaganja u vodne građevine, kojima se poboljšava neadekvatna zdravstvena ispravnost vode namijenjene ljudskoj potrošnji do 2018., odnosno 2022. te ostala ulaganja u razvoj javnih vodoopskrbnih sustava do 2023.

Ukupna procijenjena ulaganja u projekte vodno-komunalne infrastrukture, zaključno s 2023. godinom, iznose 28.264 milijuna kuna (3,8 milijuna eura), od kojih je 23% ulaganja u javnu vodoopskrbu, a 77% u javnu odvodnju.

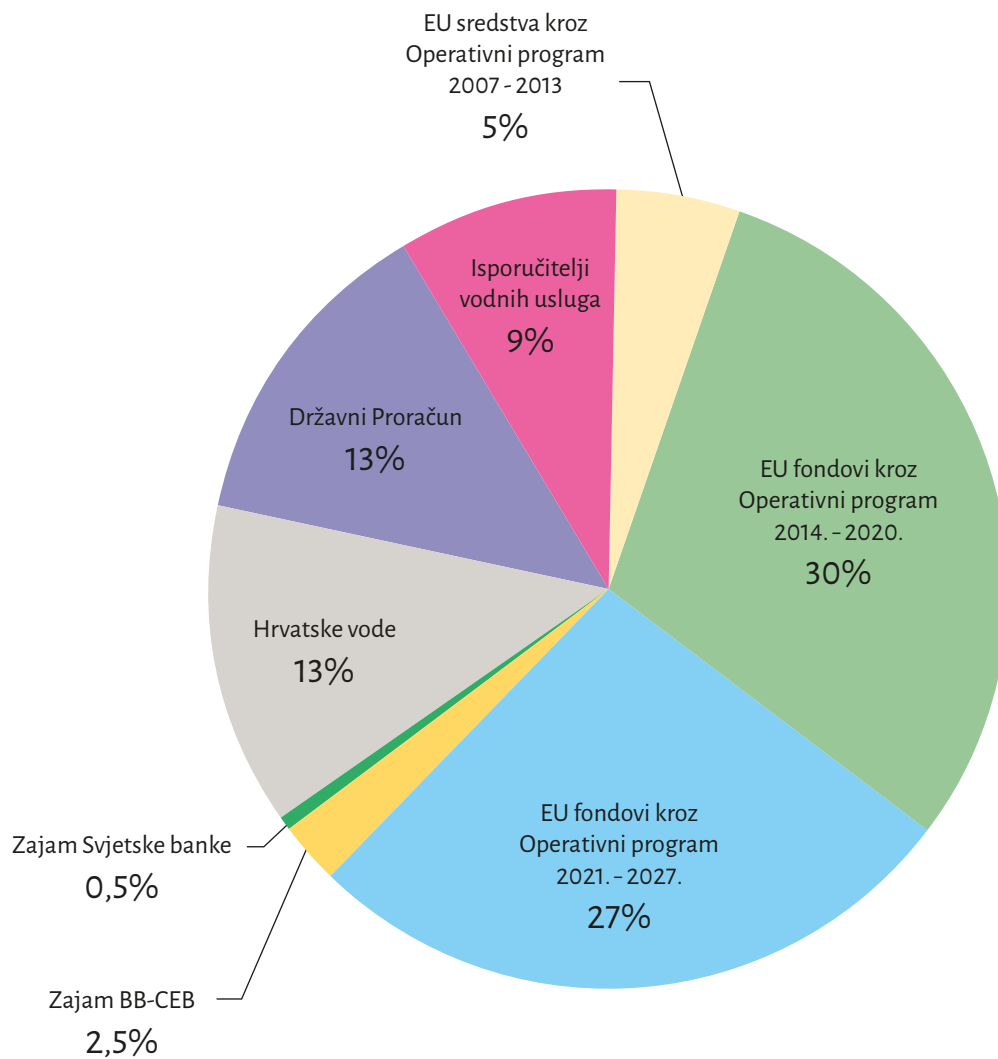
Provedba projekata je složena radi usitnjenosti javnih isporučitelja vodnih usluga i ograničene priuštivosti buduće cijene vode. Tehnološko-tehničko, organizacijsko i financijsko okrupnjavanje javnih isporučitelja vodnih usluga je opravdano zadana mjera u cilju: (i) osiguranja povrata troškova i socijalno priuštive cijene vodnih usluga, (ii) razvijanja sposobnosti javnih isporučitelja vodnih usluga za razvoj/izgradnju i održavanje vodnih građevina, (iii) osiguranja provedbe obveza iz Ugovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji te (iv) stjecanja poslovne samoodrživosti, financijske stabilnosti i učinkovitosti.

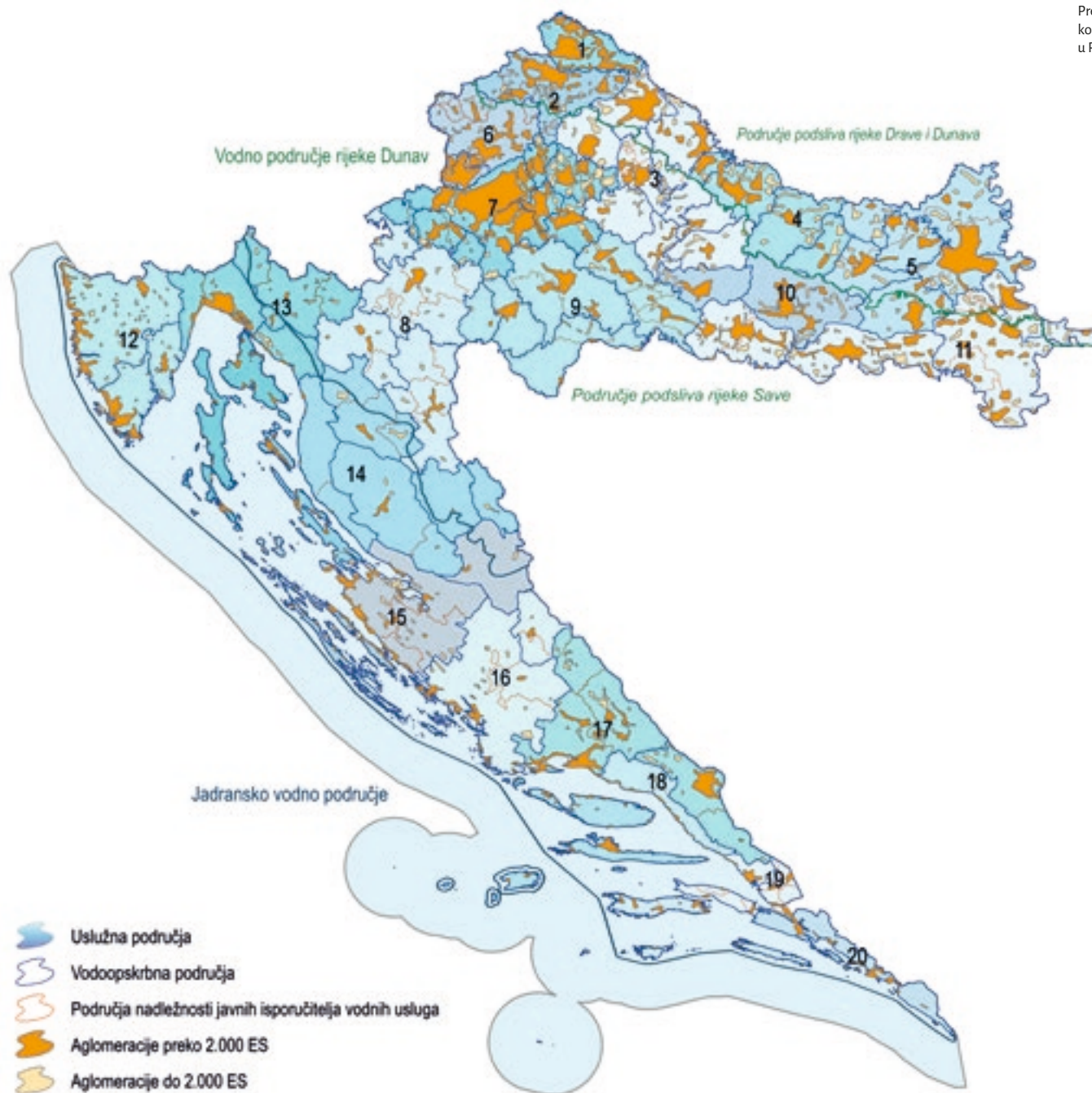
Uz izrađen planski/programski okvir osigurana potpora iz fondova Europske unije ovisi o: (i) inicijativi jedinica lokalne samouprave koje su nadležne za organiziranje vodnih usluga i (ii) organizacijskim i stručnim kapacitetima isporučitelja vodnih usluga (investitori). To ih zajedno čini nadležnim i odgovornim za ispunjenje obveza iz vodno-komunalnih direktiva.

Provedba vodno-komunalnih projekata je institucionalna obveza, ali i poticaj specijalizaciji i restrukturiranju hrvatskog vodno-komunalnog gospodarstva, što je strateška odrednica Republike Hrvatske. Očekivani učinci su:

- povećanje razine usluga (pokrivenost i kvaliteta usluga javne vodoopskrbe i javne odvodnje),
- održivost i razvoj putem racionalizacije troškova rada i održavanja komunalne infrastrukture,
- racionalizacija cijene vode koju građani plaćaju uzimajući u obzir načelo korisnik/onečišćivač plaća,
- što predstavlja poticaj korisnicima za učinkovito korištenje vodnih resursa.

Udjeli izvora financiranja razvoja
vodno-komunalne infrastrukture

PROJEKTI RAZVOJA VODNO-KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

Projekti razvoja vodno-komunalne infrastrukture se sufinanciraju sredstvima prikupljenim naknadom za korištenje voda i naknadom za zaštitu voda te sredstvima državnog proračuna i međunarodnih financijskih institucija i bespovratnih fondova Europske unije. Najznačajniji projekti sufinancirani su sredstvima zajmova: Svjetske banke (Jadranski projekt); Europske investicijske banke (EIB) i Razvojne banke Vijeća Europe (CEB), kao i sredstvima EU fondova – projekti vodno-komunalne infrastrukture.

JADRANSKI PROJEKT - Zajam Svjetske banke

Jadransko priobalje jedno je od najvrednijih dobara hrvatskog gospodarstva i okoliša, na kojem se turističkom djelatnošću ostvaruje znatan dio nacionalnog dohotka Hrvatske. Zaštita okoliša na obali ključan je element u turističkoj strategiji kojom se Hrvatska predstavlja kao „Mediterran kakav je nekad bio“. Stoga je i očuvanje morskog ekosustava i zbrinjavanje otpadnih voda, osobito u ljetnim mjesecima kada je izražen pritisak dolaskom turista, prioritetan zadatak nadležnih institucija vodnoga gospodarstva i jedinica lokalne samouprave. Iako je ekološko stanje najvećeg dijela obalnog mora ocijenjeno najvišim stupnjem, proširenje turističkih kapaciteta i investiranje u razvoj prometa, poljoprivrede i trgovine stavlja pred nas veliki zadatak u očuvanju ravnoteže, bioraznolikosti i kvalitete mora, kao prepoznatljivog brenda Republike Hrvatske.

Projekt zaštite od onečišćenja voda u priobalnom području više-godišnji je projekt pokrenut od strane Vlade Republike Hrvatske i Hrvatskih voda, a sufinanciran je sredstvima Međunarodne banke za obnovu i razvoj (IBRD). Proveden je u dvije faze, kroz Jedinicu za provedbu Projekta zaštite od onečišćenja u priobalnim gradovima, s ciljem unaprjeđenja sustava prikupljanja, transporta i pročišćavanja otpadnih voda naselja duž jadranske obale i otoka.

Hrvatske vode su, u suradnji s gradovima, općinama i nadležnim komunalnim poduzećima, provele obnovu i proširenje postojećih sustava i izgradnju novih sustava za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda s podmorskim ispustima. Projekt je posebno

uvažavao potrebe stanovništva i okoliša te su se bez obzira na hrvatske propise izrađivale studije utjecaja na okoliš, sociološke studije o tome kako lokalna zajednica prihvaća projekt i studije isplativosti. Visok stupanj zaštite i praćenje stanja voda prije, tijekom i nakon provedbe projekta, pratili su projekt od najranije faze te se u sklopu projekta provodio i monitoring mora s ciljem utvrđivanja doprinosa projekta kakvoći mora, sigurnosti građana i razvijanja gospodarskih djelatnosti, osobito turizma.

Prve aktivnosti vezane uz početak Jadranskog projekta započele su 2000. godine, a u srpnju 2004. godine, Međunarodna banka za obnovu i razvoj i Vlada Republike Hrvatske u Zadru sklopile su Ugovor o zajmu za financiranje Projekta. Ukupno procijenjeni troškovi realizacije programa iznose oko 280 milijuna eura.

Prva faza Projekta (2005. – 2008.) provedena je u 11 naselja (Biograd, Dugi Rat, Makarska, Novigrad, Omiš, Opatija, Opuzen, Pula, Rijeka, Rogoznica i Zadar) kojima je obuhvaćeno oko 223.000 stanovnika. U drugoj fazi Projekta (2008. – 2016.) broj obuhvaćenih lokalnih zajednica povećan je s 11 na 23, od čega će koristiti imati oko 300.000 stanovnika. Ukupna vrijednost prve faze realizacije projekta iznosila je 80 milijuna eura, a druge faze 120 milijuna eura.

Ugovor o Zajmu za II fazu Projekta prati i Darovnica GEF-a u iznosu 6,4 milijuna USD namijenjenih za izradu studija i dokumentacije i izgradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda koji se odnose na uklanjanje nutrijenata na 4 lokacije.

Onečišćenje mora hranjivim i organskim tvarima predstavlja ekološko pitanje od globalnog značaja, osobito u kontekstu Republike Hrvatske, gdje su turizam i komercijalni razvoj vezan uz njega glavni pokretač nacionalnog gospodarstva te je stoga važan strateški nacionalni prioritet. Velik doprinos projekta je

i osviještenost lokalnih zajednica i stanovništva o važnosti i povezanosti smanjivanja onečišćenja mora i koristi za razvoj turizma i gospodarstva, uz zadovoljavanje ekoloških standarda i spremnosti da se plati za očuvanje prirodnih vrijednosti obalnog morskog okoliša.

Uspjeh ovog projekta svakako će pridonijeti općem prihvatanju i primjeni inovativnih metoda gospodarenja otpadnim vodama, kao i ispunjavanju obveza Hrvatske u sklopu domaćih zakonskih propisa i pravne stečevine EU.

		Faza II		IBRD Zajam	GEF Darovnica	
I. POTPROJEKTI I STATUS, lipanj, 2016.		mil. kn	mil EUR	mil EUR	mil. kn	mil EUR
1.	Cres	10,55	1,40	0,70		
2.	Rab	58,87	7,80	3,90		
3.	Mali Lošinj	50,00	6,62	3,31		
4.	Rijeka-Grobnik	93,96	12,45	6,22		
5.	Opatija	102,50	13,58	6,46	2,52	0,33
6.	Metković	14,00	1,85	0,74	9,00	1,19
7.	NP Mljet	26,38	3,49	1,75		
8.	Hvar	24,03	3,18	1,59		
9.	Murter-Betina	19,91	2,64	1,32		
10.	Sukošan-Bibinje	43,67	5,78	2,89		
11.	Novigrad	9,28	1,23	0,61		
12.	Vela Luka	21,54	2,85	1,43		
13.	Pula	84,61	11,21	5,36	1,82	0,24
14.	Zadar	80,57	10,67	5,34		
15.	Dugi Rat	15,87	2,10	0,69	2,74	0,36
16.	Krk	22,38	2,96	1,48		
17.	Omišalj	22,20	2,94	1,47		
18.	Malinska-Njivice	21,31	2,82	1,41		
19.	Medulin	57,87	7,66	3,83		
20.	Kaštelir	26,18	3,47	0,84	11,96	1,58
21.	Dubrovnik	78,47	10,39	4,73	3,56	0,47
22.	Sv. Filip i Jakov	10,31	1,37	0,68		
23.	Vrlika	3,50	0,46	0,23	3,50	
II. UKUPNO PODUGOVORENO		897,96	118,94	56,99	35,10	4,19

Za potrebe pripreme i provedbe projekata, kontrole i izvješćivanja prema Svjetskoj banci, koordinacije s lokalnim jedinicama, komunalnim poduzećima i svim dionicima, informiranja i sudjelovanja javnosti u svim fazama provedbe projekata, praćenja stanja kakvoće mora i otpadnih voda te ostalih poslova, ustrojena je Jedinica za provedbu Projekta zaštite od onečišćenja u priobalnim gradovima.

INFRASTRUKTURNI PROJEKTI

Sufinancirani zajmovima Razvojne banke Vijeća Europe i Europske investicijske banke

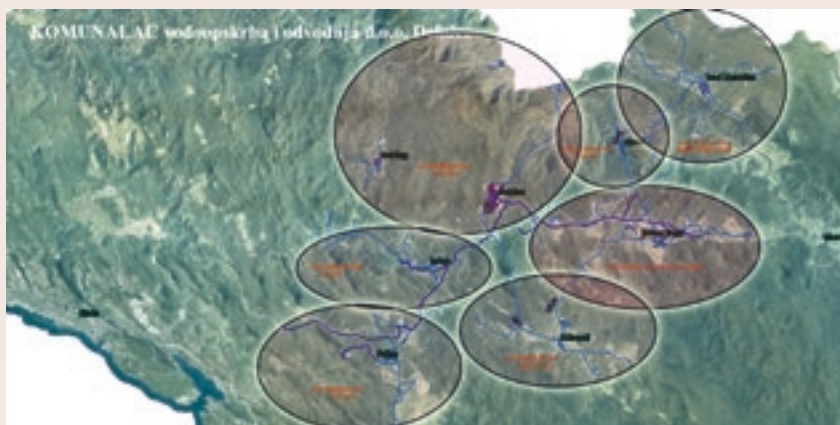
Izgradnjom vodno-komunalne infrastrukture ostvaruju se preduvjeti za razvoj gospodarstva i doprinosi razvoju lokalne zajednice te potiču investicije. Ulaganja u obnovu i izgradnju velikih infrastrukturnih projekata zahtijeva sigurne i dostatne izvore financiranja koji se u nemogućnosti povoljnijih rješenja financijska sredstva pronalaze i u zadovoljavajućim zajmovima.

Projekt Financiranje vodno-komunalne infrastrukture (2013. – 2017.) obuhvaća prioritetna ulaganja usmjerena na razvoj i proširenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda kao i oborinske odvodnje širom Republike Hrvatske. Ukupan iznos za financiranje projekta je 166,7 milijuna eura. Ukupni iznos zajma iznosi 150 milijuna eura, od čega je 75 milijuna eura zajam Europske investicijske banke (EIB), a 75 milijuna eura zajam Razvojne banke Vijeća Europe (CEB). Za financiranje predmetnim zajmovima nominirani su potprojekti u lokalnim jedinicama koje nemaju dovoljno vlastitih sredstava za financiranje vodno-komunalnih projekata i gdje postojeći objekti još uvijek nisu odgovarajući ili nisu dovoljno izgrađeni. Glavna svrha projekta je dovesti postojeće

sustave u dobro radno stanje te riješiti prijetnje za zdravlje ljudi i okoliš. Krajnji korisnici (Javni isporučitelji vodnih usluga i/ili Jedinice lokalne samouprave) osiguravaju 10% iznosa vrijednosti investicije, što iznosi 16,7 milijuna eura, a PDV plaća krajnji korisnik.

Švicarsko-hrvatski program suradnje na smanjenju ekonomskih i socijalnih nejednakosti unutar proširene Europske unije, rezultat je Okvirnog sporazuma između Švicarskog saveznog vijeća i Vlade Republike Hrvatske za dio ulaganja u vodno-komunalnu infrastrukturu Gorskog kotara.

Svi planirani projekti doprinijet će povećanju: broja stanovnika priključenih na javne vodoopskrbne sustave i sustave odvodnje otpadnih voda; količina pročišćenih otpadnih voda, retencijskog volumena za ublažavanje vršnih protoka poplavnih valova, učinkovitosti poslovanja komunalnih društava, broja projekata koji će se dostaviti Vladi Republike Hrvatske kako bi bili kandidirani za sufinanciranje sredstvima različitih međunarodnih financijskih institucija, odnosno sredstvima fondova Europske unije.

U cilju uspostavljanja pomoći lokalnim zajednicama i efikasnije provedbe nacionalnih vodnogospodarskih projekata financiranih zajmovima domaćih ili međunarodnih financijskih institucija, u Hrvatskim vodama je osnovana Jedinica za provedbu nacionalnih vodno-gospodarskih projekata.

INFRASTRUKTURNI PROJEKTI

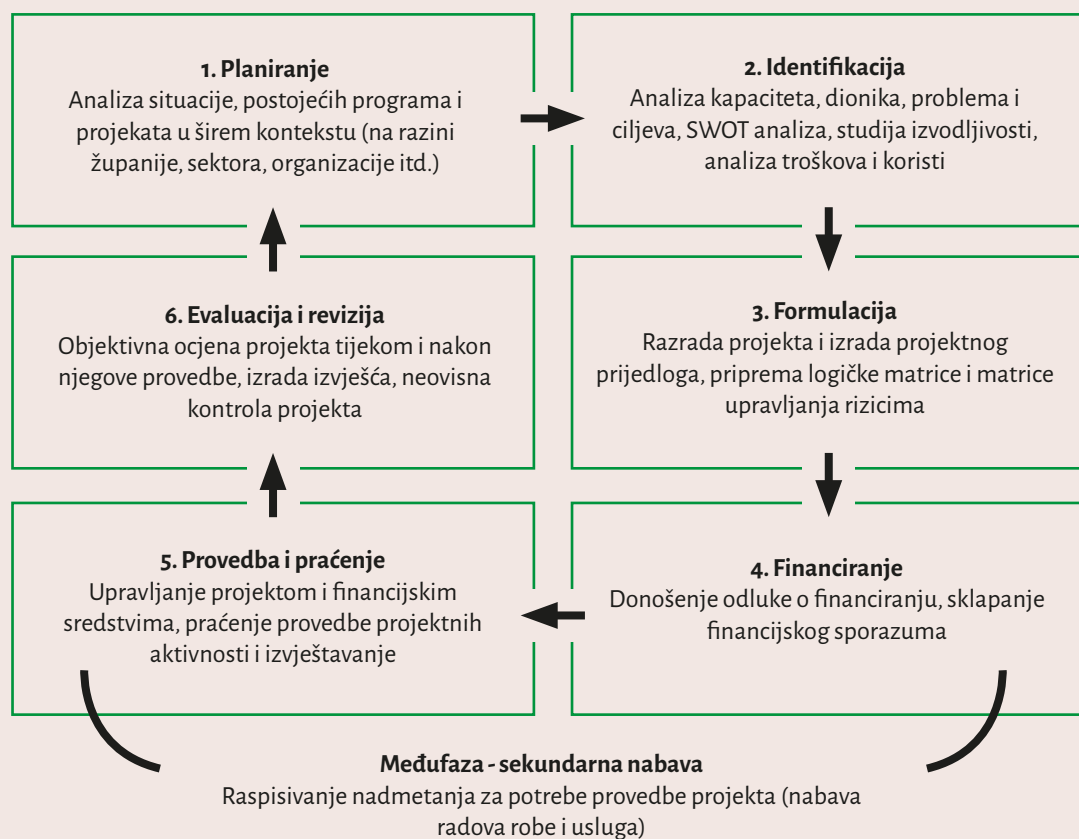
Sufinancirani sredstvima fondova

Europske unije

Ulaskom u članstvo Europske unije, Republika Hrvatska je postala korisnicom sredstava iz Strukturnih instrumenata, što joj je omogućilo pristup znatno većem izvoru sredstava, u odnosu na dotad dostupne (sredstva iz IPA, CARDS, PHARE i ostalih programa).

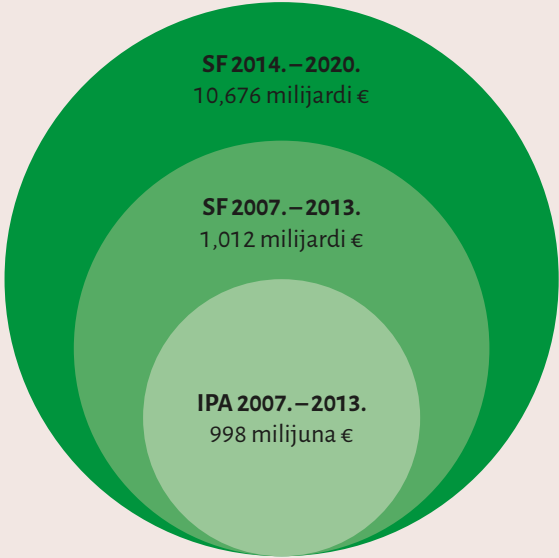
Hrvatske vode imaju dugotrajno iskustvo u upravljanju projektima sufinanciranim iz EU fondova pa tako danas predstavljaju

primjer za učinkovito korištenje sredstava iz EU fondova. Razlog tome je izvrsna pripremljenost za zahtjevne uloge i zadatke koji prate korištenje sredstava iz EU fondova, što čini Hrvatske vode jednim od rijetkih tijela u Republici Hrvatskoj koje je, u sklopu svoje nadležnosti, zatvorilo projektni ciklus - od programiranja, planiranja, pripreme projekata, njihovog odobrenja, ugovaranja, provedbe, sve do realizacije projekata.

Slika 4. Shema projektnog ciklusa

Alokacije kroz
programsku razdoblja

U programskom razdoblju 2007. – 2013., do ulaska u punopravno članstvo Europske unije, Republika Hrvatska koristila je sredstva iz INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE POMOĆI (IPA), čiji je osnovni cilj bio pomoći Republici Hrvatskoj, kao državi kandidatkinji, u usklađivanju nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije te ojačati institucije i njihove kapacitete za provedbu novih zakona i propisa. Za navedene aktivnosti u sklopu IPA programa, Republici Hrvatskoj bilo je na raspolaganju nešto više od 150 milijuna eura godišnje (sveukupno, oko 998 milijuna eura).

IPA program je Republici Hrvatskoj bio na raspolaganju u programskom razdoblju 2007. – 2013. i zamijenio je dotad dostupne programe (CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD). U pripremi i provedbi projekata sufinanciranih iz IPA programa, Hrvatske vode su bile korisnik i provedbena agencija (tzv. komisionar za komunalce) – tijelo odgovorno za raspisivanje natječaja, ugovaranje, fakturiranje, računovodstvo, izvještaje o nabavama, tehničku pomoć i projekte bespovratne pomoći, za Komponentu III b - Regionalni razvoj - zaštita okoliša, za sektor voda.

Vodno-komunalni
projekti sufinancirani
iz IPA programa

	EU	RH	HRK	EUR	
Slavonski Brod	58,65	41,35	225.355.428	29.652.030	2010. – 2015.
Drniš	71	29	49.020.000	6.450.000	2010. – 2016.
Knin	63,6	36,4	119.144.721	15.676.937	2010. – 2016.
Sisak	66,6	33,4	248.563.213	32.705.686	2012. – 2016.
Osijek	73	27	540.913.857	71.172.876	2013. – 2018.
Poreč	74	26	501.218.001	65.949.737	2013. – 2018.
Pipeline 1	85	15	56.240.000	7.400.000	2012. – 2015.
UKUPNO			1.740.455.220	229.007.266	

Kao punopravnoj članici Europske unije, Republici Hrvatskoj su na raspolaganju STRUKTURNI INSTRUMENTI kroz koje se provodi Kohezijska politika EU, čiji je cilj postizanje gospodarske i društvene kohezije za ujednačen razvitak zemalja članica. Za provedbu ove politike, na raspolaganju su **Kohezijski fond (KF)** i **Strukturni fondovi (SF): Europski fond za regionalni razvoj i Europski socijalni fond**. Punopravno članstvo omogućilo je Republici Hrvatskoj pristup Strukturnim instrumentima za programska razdoblja 2007. – 2013. i 2014. – 2020.

Do kraja prosinca 2015. godine iz Kohezijskog fonda odobreno je ukupno 359,1 milijuna eura, što predstavlja 155,42 % od ukupno alociranih sredstava, što govori da je zbog dobre pripremljenosti projektne dokumentacije odobreno više projekata od prvotno raspoložive alokacije. U pripremi i provedbi projekata sufinanciranih iz Strukturnih instrumenata za **programsko razdoblje 2007. – 2013.** Hrvatske vode dobile su ulogu Posredničkog tijela razine 2 (PT2) te su u siječnju 2013. postale tijelo akreditirano za EDIS (prošireni decentralizirani sustav provedbe).

Vodno-komunalni projekti sufinancirani iz Strukturnih instrumenata 2007. – 2013.					
projekt	udio u financiranju %		ukupna investicija (bez PDV)		razdoblje provedbe
	EU	RH	HRK	EUR	
Čakovec	72,9	27,1	273.338.268	35.965.562	2014. – 2018.
Vukovar	70,6	29,4	361.912.515	47.620.068	2014. – 2018.
Županja	71,1	28,9	76.997.152	10.131.204	2014. – 2017.
Pipeline 2	85	15	312.938.696	41.176.144	do 30.6.2016.
RVS Osijek	74,8	25,2	86.999.000	11.447.237	2015. – 2018
Male intervencije	85	15	437.000.000	57.500.000	do 30.6.2016.
Nova Gradiška	70,3	29,7	143.169.477	18.838.089	2015. – 2017.
Vodice - Tribunj - Srima	73,9	26,1	114.622.022	15.081.845	2015. – 2017.
Virovitica	70,2	29,8	147.246.575	19.374.549	2015. – 2017.

Vodno-komunalni projekti sufinancirani iz Strukturnih instrumenata 2007. – 2013.

Za novo **programsko razdoblje 2014. – 2020.** trenutno su u fazi visoke pripremljenosti projekti koji će se sufinancirati iz Strukturnih instrumenata, čija ukupna omotnica iznosi 10,676 milijardi eura.

Vodno-komunalni projekti sufinancirani iz Strukturnih instrumenata 2014. – 2020.			
projekt	udio u financiranju %		procijenjena vrijednost projekta (bez PDV)
	EU	RH	HRK
Petrinja	71	29	373.500.000
Krk	71,9	28,1	512.148.609
Rovinj	72,6	27,4	223.798.915
RVS Zagreb-Istok	68,2	31,8	535.711.610
Betina-Murter	65,7	34,3	126.350.000
Rijeka	70	30	1.500.000.000

Vodno-komunalni projekti sufinancirani iz Strukturnih instrumenata 2014. – 2020.

Hrvatske vode su prošle i zahtjevnu proceduru dobivanja tri akreditacije, provodeći vrlo zahtjevne zadaće na pripremi i provedbi projekata sufinanciranih sredstvima EU kroz Sektor za projekte sufinancirane sredstvima EU sa četiri službe: Služba za odabir projekata, Služba za odobrenje postupaka nabave, Služba za provedbu projekata, Služba za razvoj sustava upravljanja.

PROJEKTI NAVODNJAVANJA

Klimatski ekstremi, sve češće pojave izrazitih sušnih razdoblja, imaju fatalne posljedice na stabilnost i ukupnu vrijednost hrvatske poljoprivredne proizvodnje. U tom smislu navodnjavanje, najrazvijeniji i najstariji oblik organiziranog korištenja voda, zauzima izuzetno značajnu ulogu u organizaciji i ustroju Hrvatskih voda. Problemi i posljedice suše se, uz velike financijske štete, očituju i kroz negativnu vanjskotrgovinsku razmjenu i nisku konkurentnost domaće proizvodnje, tako da je navodnjavanje zasigurno jedna od važnih mjera i potreba kojima se te štete mogu smanjiti, a u određenim okolnostima i potpuno izbjeći.

U srpnju 2005. godine izrađen je strateški dokument – **Nacionalni projekt navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u Republici Hrvatskoj – NAPNAV**, koji je utvrdio kako vrlo visoku i visoku pogodnost za navodnjavanje ima 484.026 ha poljoprivrednih površina. Za potrebe navodnjavanja navedenih površina u vegetacijskom razdoblju (travanj – rujan) potrebno je osigurati oko 968 x 106 m³/god vode.

Strategija uvođenja organiziranog navodnjavanja provodi se kroz četiri pozicije: 1. Planovi navodnjavanja županija, 2. Nacionalni pilot projekti navodnjavanja, 3. Projektna dokumentacija za sustave navodnjavanja i 4. Sanacija i rekonstrukcija postojećih te izgradnja novih sustava za navodnjavanje. Prema navedenim pozicijama, radne grupe u županijama na godišnjoj osnovi nominiraju pojedinačne projekte, prikupljene od zainteresiranih krajnjih korisnika, prema Jedinici Hrvatskih voda koja ih objedinjuje i verificira te priprema godišnje **Programe navodnjavanja u Republici Hrvatskoj**, koje usvaja Stručni tim za navodnjavanje. Usvojeni Programi navodnjavanja uvrštavaju se i realiziraju preko godišnjih **Planova upravljanja vodama** Hrvatskih voda.

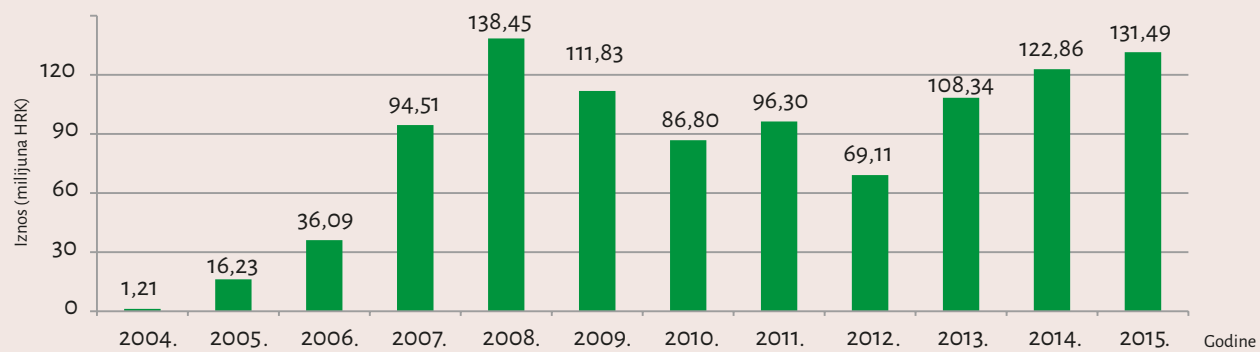
Za poznate lokacije intenzivne poljoprivredne proizvodnje i zainteresirane krajnje korisnike (u skladu sa županijskim planovima navodnjavanja) kroz studijsko-tehničku dokumentaciju (predinvesticijska studija ili idejno rješenje) obrađeno je 90-tak lokacija, ukupne površine 124.000 ha. Izabrano je 60-tak lokacija pogodnih za razvoj infrastrukture navodnjavanje na ukupno 48.000 ha poljoprivrednih površina i pokrenute su aktivnosti na izradi detaljne projektne dokumentacije.

Kroz NAPNAV izgrađeno je 8 novih sustava javnog navodnjavanja obuhvata 2.800 ha, a u tijeku je izgradnja 3 nova sustava kojim će se infrastruktura navodnjavanja urediti na dodatnih 6.300 ha poljoprivrednih površina. Kroz djelomičnu, a ponegdje i potpunu sanaciju, osposobljena je infrastruktura navodnjavanja na oko 4.000 ha. Od 2005. do kraja 2015. godine ukupno je uloženo u navodnjavanje preko 1 milijardu kuna. Prema planiranoj dinamici razvoja navodnjavanja, do 2020. godine, udio navodnjanih površina trebao bi doseći 65.000 ha, za što bi trebalo uložiti oko 4,5 milijardi kuna.

Pokretanjem NAPNAV-a 2005. godine, uspostavljeni su temelji sustavnog razvoja hidrotehničkih melioracija u Republici Hrvatskoj. Deset godina nakon pokretanja nacionalnog programa navodnjavanja, prema stručnim procjenama u Republici Hrvatskoj, područja opremljena infrastrukturom za navodnjavanje iznose 23.000 ha.

Kroz implementaciju NAPNAV-a, mogućnostima financiranja izgradnje kapitalne infrastrukture kroz program ruralnog razvoja (mjera 4.3.) i značajan dio nepovratnih sredstava fonda ruralnog razvoja, osigurat će se veća brzina izgradnje, cjeloviti pristup prema krajnjim korisnicima (nabava opreme za navodnjavanje na parceli iz fonda ruralnog razvoja) i povećanje ukupne konkurentnosti poljoprivrednog sektora unutar hrvatskoga gospodarstva.

U svrhu poticanja projekata navodnjavanja, kroz sufinanciranje i koordinaciju poslova izrade planskih dokumenata navodnjavanja, izrade projektne dokumentacije za javne sustave navodnjavanja i izgradnje javnih sustava navodnjavanja, Hrvatske vode ustrojile su Jedinicu za provedbu Nacionalnog programa navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem.

Prikaz ulaganja u razvoj navodnjavanja

Lokacije izgrađenih i planiranih sustava navodnjavanja

VODE I JAVNOST

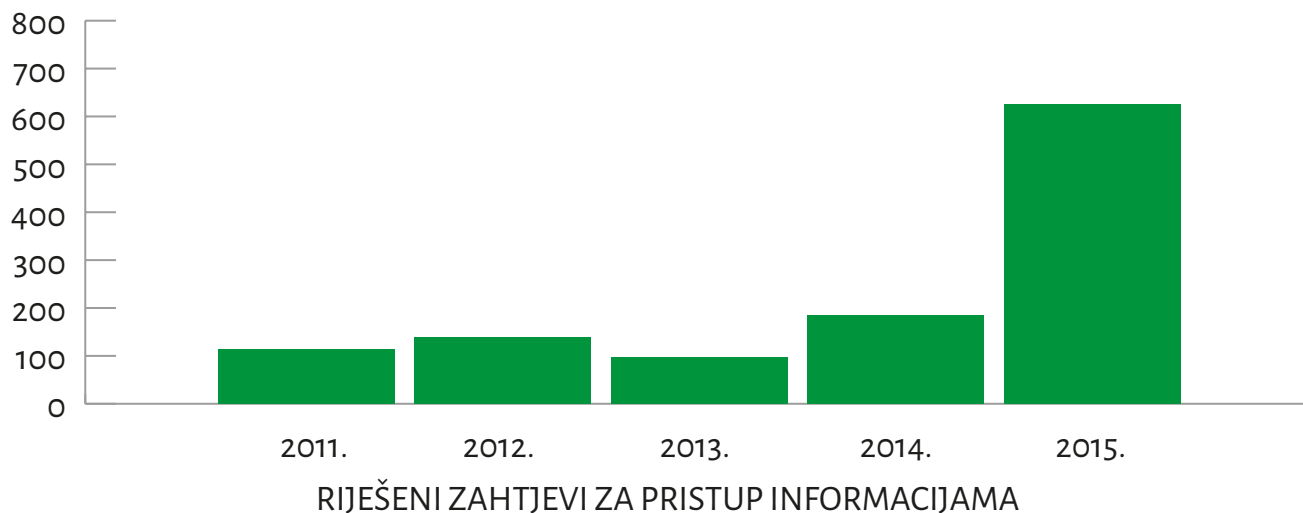
Po prirodi svog posla, Hrvatske vode svakodnevno dolaze u doticaj s mnogobrojnim dionicima raznih sektora i razina, od pojedinaca, institucija, ustanova i državnih tijela do međunarodnih komisija i povjerenstava. Stoga se u radu inzistira na integralnom i transparentnom upravljanju, razumijevajući interese različitih dionika na putu postizanja kvalitete i održivosti poslovanja. Tako se jačaju i stvaraju trajne vrijednosti i društvena povezanost na lokalnoj ili nacionalnoj razini, što je od osobitog značaja za uspješnost rezultata svih aktivnosti koje provode Hrvatske vode.

Zainteresirana javnost ima PRAVO NA PRISTUP INFORMACIJAMA, što se ostvaruje sukladno odredbama Zakona o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 25/13 i 85/15). Interes javnosti za informacijama kojima raspolažu Hrvatske vode je velik, što je potvrđeno s ukupno riješenih 625 Zahtjeva za pristup informacijama u 2015. godini. Nagli porast Zahtjeva za pristup informacijama u 2015. godini, u odnosu na ranije, posljedica je zanimanja stručne javnosti za stanja vodnih tijela nakon što je donesen *Plan upravljanja vodnim područjima*.

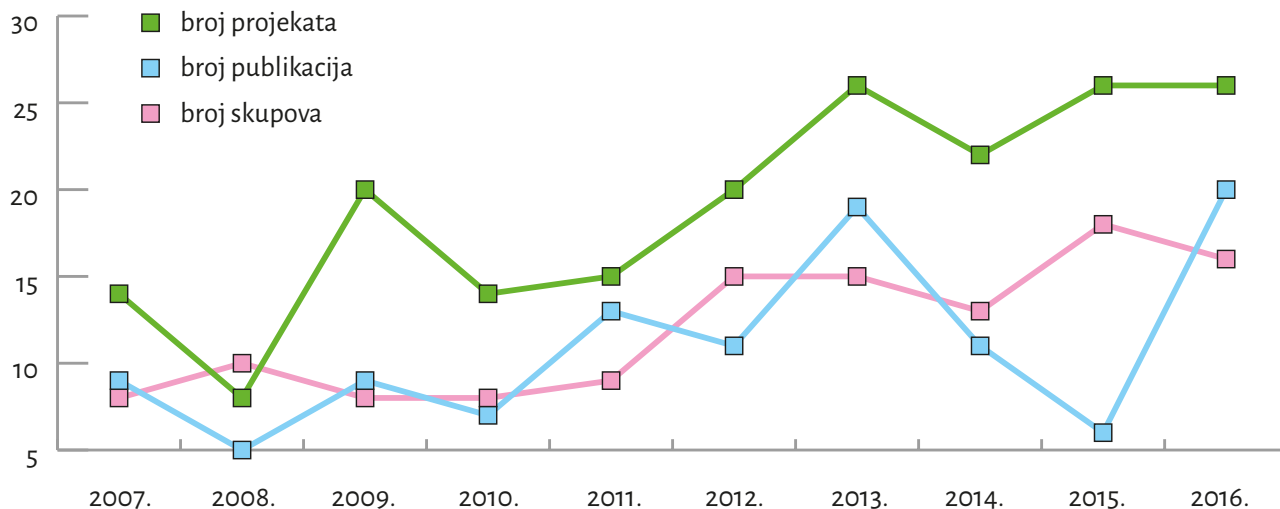
Hrvatske vode prepoznale su potrebu DRUŠTVENO ODGOVORNOG POSLOVANJA (DOP) prema zajednici te su izdvojile financijska sredstva i pokrenule projekte usmjerene prema edukaciji, poticanju znanstveno-obrazovnih institucija i pojedinaca, suradnji s nevladinim udrugama i ostalim subjektima, sa željom razvijanja zajedničke skrbi u zaštiti i očuvanju voda. U ostvarenju komunikacije i suradnje, u okviru ovakvih projekata ostvaruju se i nova partnerstva te unapređuje socijalni dijalog, stječu vještine, ostvaruju jednake mogućnosti, predviđanja i upravljanja promjenama.

Hrvatske vode, počevši od 2007. godine, redovito raspisuju JAVNE POZIVE za sufinanciranje projekata nevladinih udruga, za sufinanciranje izdavanja znanstvenih i stručnih knjiga i publikacija te za sufinanciranje organizacija znanstvenih i stručnih skupova, sve vezano uz upravljanje vodama. Time doprinose funkcioniranju nevladinih udruga koje se bave upravljanjem vodama te daju svoj doprinos razvoju znanosti i struke vezane uz upravljanje vodama.

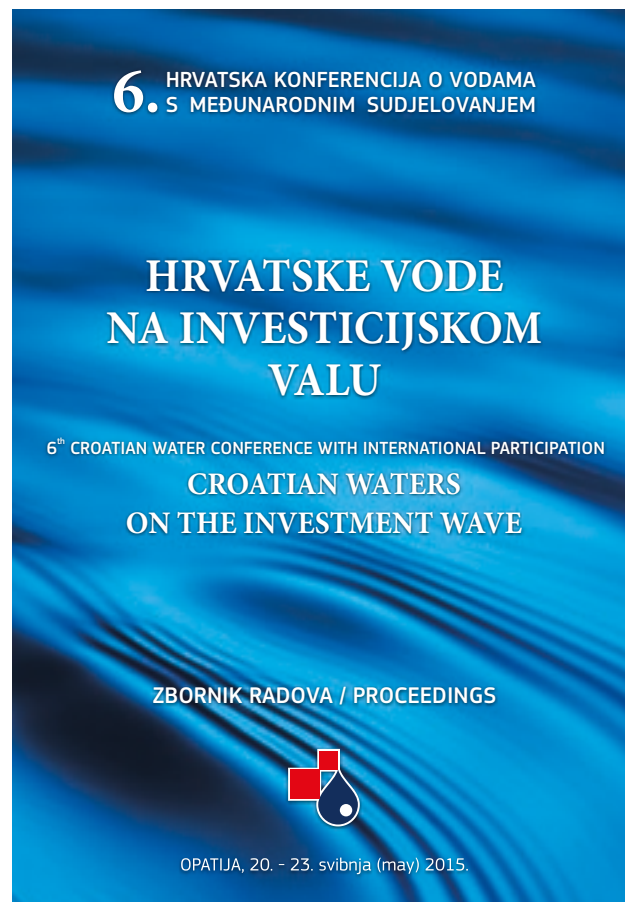
Riješeni zahtjevi za pristup informacijama

Sufinancirani projekti,
publikacije i skupovi

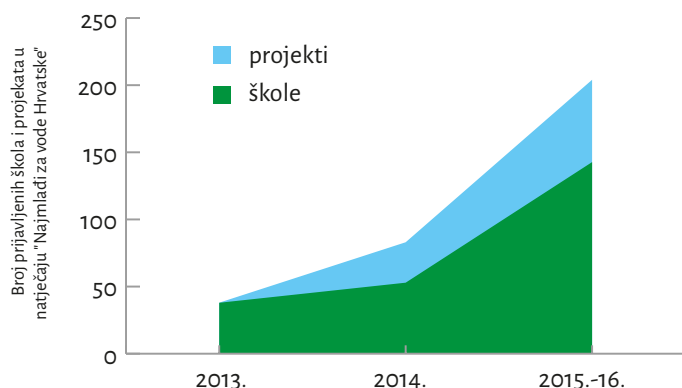

Uređena Jama
u Predolcu kod
Metkovića

U sklopu programa obilježavanja Dana Hrvatskih voda, 7. rujna se svake godine, počevši od 1998., dodjeljuju GODIŠNJE NAGRADE HRVATSKIH VODA za najbolje diplomske radove iz područja hidrotehnike i iz ostalih područja značajnih za vodno gospodarstvo, za najbolje doktorske disertacije te za najbolja djela (objavljene znanstvene knjige, sveučilišni udžbenici i slično) s tematikom vezanom za vodno gospodarstvo. Zaključno s 2013. godinom, dodjeljivane su i nagrade za najbolje magistarske radove.

U okviru DJEČJEG EDUKATIVNOG PROGRAMA, HRVATSKE VODE su 2013. godine pokrenule i projekt „NAJMLAĐI ZA VODE HRVATSKE“ koji je namijenjen učenicima osnovnih škola, a svojim raznovrsnim kategorijama (edukativni materijal, istraživački projekt/radionica, likovni radovi, slogan/pjesmice, poruka/spot, najoriginalniji projekt) omogućava učenicima različite izričaje na temu voda. Za projekt, iz godine u godinu, sve više osnovnih škola pokazuje interes. Bogate nagrade najuspješnijima se uručuju na svečanosti obilježavanja Svjetskog dana voda, što čini posebno zadovoljstvo sudionicima natječaja.

Usmjeravajući svoju pažnju na najmlađe i ocjenjujući ulaganja u edukaciju, prioritetom i dugoročnim ciljem, Hrvatske vode su 2013. godine pokrenule projekt EDUKATIVNIH SLIKOVNICA za predškolski uzrast i učenike nižih razreda osnovnih škola. Osmišljena je i izrađena maskota dječjeg programa – kornjača Hrvoje, a od 2013. do 2015. su osmišljene, izrađene i otisnute tri edukativne slikovnice pod nazivima „Život uz rijeku – Poplave“, „Voda izvor života – Zaštita voda“ i „Voda i čovjek – Korištenje voda“. Tijekom 2014. – 2016. godine, održane su i besplatne PREZENTACIJE SLIKOVNICA za vrtiće i osnovne škole diljem Hrvatske s podjelom slikovnica mališanima, a osmišljena je i prikazivana ZABAVNO-EKOLOŠKA PREDSTAVA POD NAZIVOM „VODA JE ŽIVOT“ u kojoj maskota Hrvoje, putovanjem kroz vrije-

me, vremenoplovom spašava svijet od uništenja koje nastaje zbog onečišćenja voda. Zavidna brojka od gotovo 9000 educirane djece kroz 135 događanja (predstava i prezentacija) u razdoblju od dvije godine provedbe dječjeg programa diljem Hrvatske, ukazuju na ozbiljnost i veliki trud djelatnika Hrvatskih voda u nastojanju osvješćivanja i podizanja svijesti mališana i javnosti o očuvanju voda. Upravo zbog ovakvih programa, nekoliko osnovnih škola i vrtića iskazalo je interes za suradnjom pa su tako Hrvatske vode postale KUMOV I U OKVIRU MEĐUNARODNOG PROGRAMA EKO – ŠKOLA Dječjem vrtiću "Jabuka" iz Zagreb, OŠ Stobreč i OŠ Frana Galovića iz Zagreba.

Reakcije i oduševljenje mališana ovim edukativnim sadržajima, velik je poticaj djelatnicima Hrvatskih voda za nastavak ovoga projekta i potvrda nužnosti povezivanja s obrazovnim institucijama i razvijanja daljnje suradnje. Stvarajući educirane i odgovorne generacije koje će „sutra“ biti donosioci odluka i upravljati prirodnim resursima, doprinosimo sigurnijoj i za život bogatijoj budućnosti naše djece.

godina	broj škola i vrtića	broj prezentacija	broj educirane djece
PREZENTACIJE SLIKOVNICA			
listopad/prosinac 2014.	12	10	320
siječanj – prosinac 2015.	35	47	1923
siječanj/svibanj 2016.	21	34	1297
PREDSTAVA "VODA JE ŽIVOT"			
2014.		24	3063
2015.		20	2304
		44	5367
UKUPNO PREDSTAVA I PREZENTACIJA		135	8907

LIJEPA NAŠA SAVA projekt je društveno odgovornog poslovanja koji su 2008. partnerski pokrenuli Coca-Cola HBC Hrvatska, Međunarodna komisija za sliv rijeke Save, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture i Hrvatske vode radi promicanja svijesti o važnosti zaštite okoliša i vodnih bogatstava u Republici Hrvatskoj. Projekt se provodi već devet godina kroz savske sajmove te razne druge manifestacije i događanja koje promoviraju tradicionalni život uz Savu u sljedećim gradovima: Zagrebu, Sisku, Županji i Slavonskom Brodu, Zabavne i edukativne radionice uz pokretni laboratorij Hrvatskih voda svake godine okupljanju mnoge posjetitelje, osobito mališane, a sretni dobitnici nagrada eko-kviza i najboljih likovnih radova nagrađivani su na svečanosti obilježavanja Dana Hrvatskih voda.

Časopis HRVATSKE VODE je interdisciplinarni znanstveno-stručni časopis kojem je osnovna zadaća informiranje stručne i znanstvene javnosti. Kroz mnogobrojne znanstvene i stručne članke, priopćenja sa znanstvenih skupova, stručne prikaze te druge obavijesti o svim disciplinama koje se bave vodama informira se o najnovijim dostignućima na području upravljanja vodama, u Hrvatskoj i inozemstvu.

Prvi broj časopisa objavljen je u svibnju 1993. godine. Časopis surađuje s brojnim fakultetima i institutima u Hrvatskoj, kako s profesorima, tako i s mlađim znanstvenicima kojima pomaže u afirmiranju u znanstvenim krugovima objavom njihovih radova. Do sada je u časopisu surađivalo preko 400 suradnika. Do danas je objavljeno 96 brojeva časopisa, a od broja 56/57 sadržaj časopisa je, osim u tiskanom obliku, dostupan i u digitalnom na web stranicama tvrtke Hrvatske vode na <http://www.voda.hr/hr/casopis-hrvatske-vode>.

Časopis referiraju FAO Aquatic Sciences and Fisheries Abstract, CAB Abstract te Scopus.

Informativno-stručni časopis HRVATSKA VODOPRIVREDA izlazi od srpnja 1992. godine, kao glasilo Hrvatskih voda. Od početka izlaženja, časopis je mijenjao imena: od OVP-Zagreb; VRO za slivno područje rijeke Save, Sava do Hrvatske vodoprivrede. Mijenjali su se i Savjeti, Uredništva, naklade, autori, tiskare, izgled i koncepti, razni zakoni i imena tvrtki, ustrojstva i urednici. Do danas je objavljeno 215 brojeva, koji su čitateljima prezentirali mnogobrojne teme iz područja vodnoga gospodarstva, okoliša i prirode, istraživanja, gospodarstva, kulture i svih ostalih područja. Postavljanjem broja 190/191 na internet stranice Hrvatskih voda, omogućeno je većem broju čitatelja uvid u sadržaj časopisa na <http://www.voda.hr/hr/casopis-hrvatska-vodoprivreda>.

Časopis je dobitnik: Priznanja Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja Republike Hrvatske za dostignuća na području informiranja i obrazovanja za okoliš; nagrade Nabiliska 2003. za domete u publiciranju ekoloških tema i Priznanja Dravski čon 2007. za medijsku suradnju na promociji Drave.

Od najnižih do najviših organizacijskih jedinica Hrvatskih voda, djelatnici svakodnevno potiču suradnju i komunikaciju s institucijama, ustanovama, udrugama i pojedincima, organizirajući okrugle stolove, izložbe, tribine, radionice, ekološke akcije, izdavaštvo i druga javna događanja vezana uz određenu problematiku i obilježavanje značajnih datuma vodnoga gospodarstva.

